

Den Omvendte Fodlænke

Kandidatspeciale

Af Mathilde Rønn Clausen

Vejleder: Lene Wachter Lentz

04. december 2023

AALBORG UNIVERSITET

Titelblad

Juridisk Institut
Aalborg Universitet

Dansk titel:
Den Omvendte Fodlænke

Engelsk titel:
The Reversed Electronic Monitor

Forfatter:
Mathilde Rønn Clausen
Studienummer: 20194365

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Fagmodul: Kandidatspeciale (30 ECTS)

Fagområde: Strafferet

Omfang:
Anslag i alt: 143.982
Normalsider: 74

Dato for aflevering: 04. december 2023

Abstract

The incidence of restraining order violations in Denmark is on the rise. Women's shelters in Denmark frequently encounter feedback from victims, indicating that the offenders face insufficient consequences for breaching restraining orders. As a result, victims perceive restraining orders as inadequate. The existing measures available to victims of violations include assault alarms and the provision of new identities with undisclosed addresses. On the other hand, offenders are typically issued with restraining orders, residency bans, or expulsions, which prohibit them from approaching or remaining in close proximity to the violated individuals. However, numerous instances have been reported, where these prohibitions are not adhered to. Therefore, a motion for a resolution has been proposed, suggesting that Denmark should consider adopting a similar approach to Norway. In Norway, they have implemented a system wherein individuals, who have been convicted and issued a contact ban, may be subject to electronic monitoring for all or part of the duration, if it is deemed necessary and proportionate to ensure compliance with the contact ban.

The purpose of this thesis is to perform an analysis of the scope of electronic monitoring in accordance with section 57(5) of the Norwegian Criminal Code. Based on this analysis, an evaluation will be conducted to determine whether electronic monitoring inspired by Norwegian law can and should be introduced in Denmark. In order to answer the thesis question, it has been necessary to examine the nature of electronic monitoring and the circumstances, under which it can be imposed. The investigation shows that the imposition of electronic monitoring presupposes, that a person has been sentenced to a contact ban, and that electronic monitoring is a necessary and proportionate measure to ensure compliance with the contact ban. The determination of whether such monitoring is necessary and proportionate is subject to legal discretion and relies on the specific circumstances of each case.

The thesis revealed that Denmark and Norway have comparable regulations concerning prohibitions; however, there are significant differences in the wording and extent of the legislation. Notably, in Denmark, the imposition of electronic monitoring under the relevant provisions of *tilholdsloven* would be imposed by a lawyer rather than the court. Furthermore, the Norwegian rule is formulated in a general manner, allowing for a contact ban to be justified in relation to any offense, while the Danish rules either have specific conditions attached or are primarily intended to protect crime against life.

A Danish law regarding electronic monitoring would as a starting point inherently not violate the discussed provisions of the European Convention on Human Rights. However, the legislator should be aware of the presumption of innocence when formulating a bill regarding electronic monitoring. Consequently, it can be concluded that Denmark can and should introduce electronic monitoring inspired from section 57(5) of the Norwegian Criminal Code.

Indholdsfortegnelse

Titelblad.....	2
Abstract	3
1. Indledning	7
2. Problemformulering.....	8
3. Metode	8
3.1 Den retsdogmatiske metode.....	8
3.2 Den komparative metode	9
3.3 Den retspolitiske metode.....	10
4. Afgrænsning.....	10
5. Den nuværende retstilstand.....	11
5.1 Tilholdsloven.....	11
5.1.1 Tilhold.....	12
5.1.2 Strakstilhold	13
5.1.3 Opholdsforbud	14
5.1.4 Bortvisning.....	15
5.2 Straffeloven.....	16
5.2.1 Straffelovens § 79 a	16
5.2.2 Straffelovens § 79 b	17
5.2.3 Straffelovens § 79 c	19
5.2.4 Straffelovens § 236	20
5.5 Fodlænkeordningen	22
6. Beslutningsforslag nr. 78.....	23
7. Omvendt voldsalarm i Norge	24
7.1 Kontaktforbud.....	24
7.1.1 Strafbar handling.....	24
7.1.2 Risiko for fremtidig strafbar handling, forfølgelse eller andre krænkelse af fred.....	25
7.1.3 Retsvirkningen af kontaktforbud	25
7.2 Elektronisk kontrol.....	27

7.2.1 Kravet til nødvendighed.....	28
7.2.2 Kravet til forholdsmæssighed	29
7.2.3 Den elektroniske kontrol og pligten til at yde bistand	32
7.2.4 Geografisk område.....	33
7.2.5 Varighed, ophør og ændring af elektronisk kontrol	34
7.2.6 Sanktionering	38
7.2.7 Anvendelse af elektronisk kontrol	40
7.3 Besøgsforbud	41
8. Sammenligning af den omvendte fodlænke og den omvendte voldsalarm	43
8.1 Tilhold, opholdsforbud og bortvisning efter dansk og norsk ret.....	43
8.2 Forholdet til EMRK.....	47
8.2.1 EMRK artikel 5 – Retten til frihed og personlig sikkerhed.....	47
8.2.2 EMRK Tillægsprotokol 4 artikel 2 – Retten til fri bevægelighed.....	48
8.2.3 EMRK artikel 6 – Ret til retfærdig rettergang	54
8.2.4 EMRK artikel 6, stk. 2 - Uskyldsformodningen.....	56
8.2.5 EMRK artikel 3 – Nedværdigende behandling.....	57
8.2.6 EMRK artikel 8 – Retten til familieliv	59
9. Retspolitiske overvejelser	62
9.1 Udformningen af en bestemmelse om elektronisk kontrol	62
9.2 Anvendelsesområdet	63
9.3 Kompetence til at pålægge elektronisk kontrol	64
9.4 Sanktion med elektronisk kontrol.....	66
10. Konklusion	67
11. Litteraturliste	70
12. Bilag	74

1. Indledning

Den 23. marts 2023 bragte DR programmet ”*Kriminelt: Min eller voldsmandens frihed?*”.¹ Programmet sætter fokus på anvendelsen af *den omvendte voldsalarm* i Norge, hvor den dømte bærer en elektronisk fodlænke, som udløser en alarm hos politiet, hvis vedkommende bevæger sig ind i en forbudszone. Siden *den omvendte voldsalarm* blev indført i 2013, er 84 personer blevet idømt elektronisk kontrol. I programmet følger man en kvinde, hvis voldelige eksmand blev pålagt elektronisk kontrol, og siden da har hun oplevet at føle sig tryk i hendes nærområde, idet hun kan komme hjem og vide, at han ikke står og venter på hende. I programmet følger man tillige en mand, som er pålagt elektronisk kontrol. Han oplever ikke længere et behov for at opsøge sin tidligere partner, og kontrollen har fået ham til at tænke sig om en ekstra gang. Norge erfarer at de fleste personer, som er pålagt elektronisk kontrol, overholder tilholdet, og at de ændrer adfærd undervejs, således ændringen varer ved når politiet fjerner fodlænken. De forurettede får derfor en helt anden beskyttelse end bare et tilhold, som var tilfældet før *den omvendte voldsalarm*.

I Danmark er antallet af brud på tilhold steget med 145 procent siden 2017. Tallene viser at der i 2017 var registreret 2976 brud på tilhold, mens antallet af brud på tilhold i 2022 var steget til 7296. Endvidere viser tallene at 5587 ud af de 7296 overtrædelser er begået af 13 personer, og at de 13 personer i gennemsnit har brudt deres tilhold 430 gange. På krisecentrene i Danmark hører de ofte at voldsudøveren ikke oplever alvorlige konsekvenser af at overtræde et tilhold, og derfor føler de voldsudsatte ikke, at de kan bruge et tilhold til noget.² De foranstaltninger der er gældende i dag, bevirker at voldsramte kvinder kan få en overfaldsalarm og en ny identitet med hemmelig adresse, mens voldsudøveren kan få et tilhold, opholdsforbud eller en bortvisning, så personen ikke må opsøge eller opholde sig tæt på sin tidligere partner. Der er dog mange eksempler på at disse forbud ikke bliver overholdt.

Den 16. marts 2023 blev beslutningsforslag nr. 78 om en forsøgsordning med omvendt fodlænke, som skal beskytte ofre for partnervold og stalking, fremsat. Beslutningsforslaget blev stillet med henblik på at indføre yderligere tiltag mod stalking og brud på tilhold samt at forebygge partnerdrab. Det foreslås at Danmark skal se mod Norge angående den omvendte voldsalarm, som fremgår af den

¹ DR, *Kriminelt: Min eller voldsmandens frihed?*

² TV2, *Antallet af brud på tilhold er på himmelflugt – "opsigtsvækkende", mener kriminolog.*

norske straffelovs § 57, stk. 5, hvor et af formålene er at flytte nogle af de byrderne beskyttelsesforanstaltninger fra den person, de skal beskytte, til den person, som foranstaltningen er rettet mod, således gerningspersonen til truslen pålægges at bære konsekvenserne af en situation, personen selv har forårsaget.

2. Problemformulering

Formålet med dette speciale er at foretage en retsdogmatisk analyse af anvendelsesområdet for elektronisk kontrol i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 5. På baggrund heraf skal der foretages en vurdering af, hvorvidt elektronisk kontrol med inspiration fra norsk ret kan og bør indføres i Danmark.

Ved besvarelsen af denne problemformulering vil der indledningsvist blive redegjort for de foranstaltninger, der udgør gældende ret i Danmark, samt beslutningsforslag nr. 78 der blev fremsat den 16. marts 2023. Herefter vil der blive redegjort for den gældende retstilstand for kontaktforbud med elektronisk kontrol i Norge.

Med udgangspunkt heri vil retstilstanden i Danmark blive sammenlignet med retstilstanden i Norge med inddragelse af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol med henblik på at vurdere, hvorvidt elektronisk kontrol med inspiration fra norsk ret kan og bør indføres i Danmark.

3. Metode

3.1 Den retsdogmatiske metode

I nærværende afhandling vil problemformuleringen besvares ved anvendelse den retsdogmatiske metode, hvor formål er at fastlægge gældende ret på et givent retsområde ved at beskrive, analysere, fortolke og systematisere traditionelle retskilder.³

³ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, s. 64 ff. og 204 ff. samt Munk-Hansen, Carsten, *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode*, s. 14.

Indledningsvist vil den retsdogmatiske metode blive benyttet til at beskrive den nuværende retstilstand i Danmark vedrørende tilhold, opholdsforbud og bortvisning i henhold til tilholdsloven, og opholdsforbud og kontaktforbud i henhold til den danske straffelov, samt den nuværende danske fodlænkeordning. Dernæst vil den retsdogmatiske metode blive anvendt til at beskrive, analysere, fortolke og fastlægge anvendelsesområdet for kontaktforbud med elektronisk kontrol efter den norske straffelovs § 57, stk. 5. Hertil vil retskilderne: tilholdsloven, den danske straffelov, den norske straffelov, den norske straffeprocesslov, og forarbejder til lovene indgå som et fortolkningsbidrag. Der er ligeledes udvalgt retspraksis afsagt af den norske højesteret og landsret, som bidrager til nærmere afgrænsning af anvendelsesområdet for pålægning af elektronisk kontrol i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 5.

Endelig anvendes den retsdogmatiske metode til en vurdering af, hvorvidt elektronisk kontrol med inspiration fra norsk ret kan og bør indføres i Danmark. Dette vil ske ved inddragelse af bestemmelserne i Den Europæiske Menneskerettigheds Konvention (herefter EMRK), retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter EMD), retspraksis fra Norge og relevant anerkendt juridisk litteratur, dog med respekt for, at retslitteraturen ikke er en retskilde, men tjener til inspiration til f.eks. en retlig argumentation.⁴

3.2 Den komparative metode

I nærværende afhandling vil problemformuleringen ligeledes besvares ved anvendelse af den komparative metode. Den komparative metode anvendes til at beskrive og analysere nationale regler med henblik på at skabe klarhed, sammenligne, udforme og forandre national ret gennem en forståelse af national rets og fremmed rets forskelle og ligheder.⁵

Danmark og Norge tilhører begge den nordiske retsfamilie, hvor der på mange områder gælder en ensartet regulering, og eftersom det i beslutningsforslag 78 foreslås, at Danmark bør kigge mod den norske ordning med elektronisk kontrol, findes det relevant at sammenligne anvendelsesområde for et kontaktforbud med elektronisk kontrol med den nuværende retstilstand i Danmark.

⁴ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, s. 374 samt Munk-Hansen, Carsten, *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode*, s. 80 f.

⁵ Tvarnø, C. D., & Nielsen, R., *Retskilder og retsteorier*, s. 297

3.3 Den retspolitiske metode

I nærværende afhandling vil problemformuleringen slutteligt blive besvaret ved anvendelse af den retspolitiske metode. Retspolitik refererer til udtalelser om retten, som den bør være (de lege ferenda) i modsætning til den gældende ret (de lege lata). Metoden indebærer argumentation for ændringer i retstilstanden og forslag til, hvordan disse ændringer bør være.⁶ Den retspolitiske metode skal således anvendes til at vurdere, hvorvidt elektronisk kontrol med inspiration fra norsk ret kan og bør indføres i Danmark.

4. Afgrænsning

Af hensyn til afhandlingens omfang vil der ikke blive redegjort for den tekniske og økonomiske del af et kontaktforbud med elektronisk kontrol i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 5, ligesom afhandlingen ikke vil behandle spørgsmål om lagring af oplysninger i forbindelse med elektronisk kontrol, idet afhandlingens hovedfokus vil være det juridiske anvendelsesområde af ordningen. Ligeledes vil afhandlingen ikke redegøre for om Danmark ud fra tekniske og økonomiske aspekter kan eller bør indføre ordningen.

Idet afhandlingens hovedfokus er den aktuelle norske ordning med elektronisk kontrol, vil afhandlingen ikke gå i dybden med Prop. 128 L (2022 – 2023) vedrørende pålægning af elektronisk kontrol af et besøgsforbud i henhold til den norske straffeprocesslovs § 222 a. Ligeledes begrænses afhandlingen i forhold til andre forhold angående elektronisk kontrol, som kunne have været behandlet.

Af hensyn til afhandlingens omfang vil andre fundamentale menneskerettigheder i EMRK end artikel 3, artikel 5, artikel 6, artikel 8 og EMRK TP4, artikel 2 ikke blive vurderet i forhold til den elektroniske fodlænke ordning.

Slutteligt gælder der andre opholdsforbud efter lov 1996-10-15 nr. 907 om forbud mod ophold i bestemte ejendomme og lov 2001-06-07 nr. 471 om forbud mod besøgende i bestemte lokaler som ikke vil blive behandlet i denne afhandling.

⁶ Evald, Jens, *Juridisk teori, metode og videnskab*, s. 155

5. Den nuværende retstilstand

Den 16. marts 2023 blev beslutningsforslag nr. 78 fremsat om forsøgsordning med omvendt fodlænke, som skal beskytte ofre for partnervold og stalking. Heraf fremgår det, at Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2023 at fremsætte lovforslag, der iværksætter en forsøgsordning med omvendt fodlænke. Beslutningsforslaget er inspireret af gældende ret i Norge, hvorefter afsoning af straf ved brug af en omvendt voldsalarm indebærer, at den domfældte underlægges elektronisk GPS-kontrol i hele eller i dele af den periode, hvor den domfældte er idømt et rettighedstab i form af et kontaktforbud. Beslutningsforslaget giver derfor anledning til at undersøge den gældende retstilstand i Danmark, for så vidt angår muligheden for at pålægge en person et lignende rettighedstab.

5.1 Tilholdsloven

Tilholdsloven indeholder bestemmelser om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og det følger af tilholdslovens § 14, at der kan træffes beslutning om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, når en person, som foranstaltningen skal beskytte, anmoder om det, eller når almene hensyn kræver det. Tilhold og opholdsforbud er ikke begrænset til at skulle beskytte bestemte personer eller grupper af personer, hvorfor de kan gives for at beskytte alle og ikke kun i tilfælde af samlivsrelaterede krænkelser.⁷ En bortvisning efter tilholdslovens § 7, er imidlertid begrænset til at beskytte et medlem af den pågældendes husstand, jf. tilholdslovens § 8. I henhold til tilholdslovens § 15, stk. 2 ligger kompetencen til at træffe afgørelse i sager om tilhold, opholdsforbud og bortvisning hos politidirektøren. Afgørelse i disse sager skal træffes af en jurist, men politikredsen kan dog efter en konkret vurdering bestemme, at afgørelsen om strakstilhold kan træffes af en polititjenestemand. Tilhold, opholdsforbud og bortvisning kan frit kombineres, hvis betingelserne for hver enkelt foranstaltning er opfyldt. Formålet med et opholdsforbud vil dog sædvanligvis indebære, at der samtidig med opholdsforbudet, gives et tilhold, hvis dette ikke allerede er givet. Fælles for alle foranstaltningerne er, at de skal være proportionale, hvorfor de ikke må stå i misforhold til den forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til den eller dem som foranstaltningen skal beskytte, og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side, jf. tilholdslovens § 12.

⁷ Anklagemyndigheden, *Tilhold, opholdsforbud og bortvisning*, afs. 4.3.6.

5.1.1 Tilhold

Et tilhold indebærer at en person kan forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden, jf. tilholdslovens § 1. Kontakten skal forstås objektivt, hvorfor det er uden betydning, om henvendelsen kan anses for en fredskrænkelser, og det er ligeledes uden betydning om meddelelsen er direkte adresseret til den forurettede.⁸ Det følger imidlertid af tilholdslovens § 13, at hvis kontakten af særlige grunde må anses for beføjet, vil kontakten ikke være omfattet af tilholdet. At en person forbydes at følge efter den anden, betyder ikke at der skal være en egentlig kontakt, hvorfor det også vil være omfattet af bestemmelsen, hvis den pågældende følger efter en person uden helt at nærme sig.⁹ Der kan i an afgørelse om tilhold fastsættes undtagelser fra forbuddet, således det udelukkende er nogle former for kontakt der er omfattet.¹⁰ Betingelserne for at give et tilhold fremgår af tilholdslovens § 2, hvoraf den almindelige regel følger af § 2, stk. 1, mens reglerne for særlige tilhold følger af § 2, stk. 2 og § 2, stk. 3.

I henhold til den almindelige regel i tilholdslovens § 2, stk. 1, kan et tilhold gives hvis der er begrundet mistanke om, at en person har krænket en andens fred ved at forfølge eller genere den anden ved kontakt mv. som anført i § 1, eller mod den anden har begået strafbart forhold, der kan sidestilles med en sådan fredskrænkelser. Derudover er det en betingelse, at der skal være bestemte grunde til at antage, at den pågældende fortsat vil krænke den anden som anført i nr. 1, jf. tilholdslovens § 2, nr. 2. Om en handling kan betragtes som en fredskrænkelser afhænger af en konkret vurdering af de faktiske og retlige forhold i sagen. Hvis den forurettede oplever hyppige uønskede henvendelser eller andre forstyrrende handlinger, som ikke i sig selv er strafbare, men som alligevel bliver oplevet som ubehagelige på grund af deres antal eller indhold, kan dette udgøre en fredskrænkelser, men også enkelte grove krænkelser kan give anledning til at træffe beslutning om tilhold.¹¹

Det følger af den særlige regel i tilholdslovens § 2, stk. 2, at et tilhold kan gives hvis der er begrundet mistanke om, at en person har begået en overtrædelser af straffelovens bestemmelser om drab, røveri, frihedsberøvelse, vold, psykisk vold, brandstiftelse, voldtægt eller anden seksualforbrydelser samt forsøg på en af de nævnte forbrydelser og at den forurettede eller dennes nærmeste efter

⁸ Lovforslag nr. 10 af 9. november 2011, s. 34

⁹ Anklagemyndigheden, *Tilhold, opholdsforbud og bortvisning*, afs. 4.3.3.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid. afs. 5.1.

lovovertrædelsens grovhed ikke findes at skulle tåle kontakt mv. med den pågældende som anført i § 1. Afgørelse om tilhold efter § 2, stk. 2 skal træffes efter en konkret vurdering af forbrydelsens beskaffenhed, og de omstændigheder forbrydelsen er begået under, herunder hvilken belastning den forurettede eller dennes nærmeste har været udsat for.¹²

Derudover kan der gives et tilhold i henhold til den særlige regel i tilholdslovens § 2, stk. 3, hvorefter et tilhold gives, hvis en person med rimelig grund mistænkes for at have begået eller forsøgt at begå en overtrædelse af straffelovens bestemmelse om ulovlig tvang ved at tvinge en anden til ægteskab eller en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed. Mistankekravet indebærer, at der skal være konkrete holdepunkter, der antyder, at den person, der skal beskyttes af tilholdet, er i fare for at blive udsat for et tvangsægteskab mv. Der stilles ikke krav om en forudgående fredskrænkelse, eller om at der er bestemte grunde til at frygte forsæt krænkelse, og der skal endvidere ikke foretages en selvstændig vurdering af overtrædelsens grovhed.¹³

Et tilhold gives for et bestemt tidsrum på indtil 5 år, og hvis tilholdet bliver overtrådt, straffes dette med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. tilsynslovens § 5, 1. pkt. og § 21.

5.1.2 Strakstilhold

Ud over det almindelige tilhold findes der i tilholdslovens § 2 a et strakstilhold, som omfatter de samme typer forbud og har samme retsvirkning som et tilhold efter tilholdslovens § 1. Et strakstilhold skal anvendes i de situationer, hvor de tidsmæssige hensyn taler for det, navnlig hvor det vil være uhensigtsmæssigt, at en forurettet skal vente på at politidirektøren træffer beslutning om at give et almindeligt tilhold efter lovens § 2 eller et opholdsforbud efter lovens § 4.¹⁴

Betingelserne for at kunne pålægge en person et strakstilhold følger af tilholdslovens § 2 a, hvorefter et strakstilhold kan gives hvis en person med rimelig grund er mistænkt for at krænke en anden som anført i § 2, stk. 1, nr. 1, betingelsen i § 2, stk. 1, nr. 2 er opfyldt, og personen ikke har en rimelig interesse i at kontakte den anden. Et strakstilhold har et lempeligere mistankekrav end et almindeligt tilhold, hvorfor bestemmelsen kun kræver at der skal være visse konkrete holdepunkter for at antage,

¹² Ibid. afs. 4.3.2.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid. afs. 4

at en person har krænket en andens fred ved at forfølge eller genere denne ved kontakt som anført i tilholdslovens § 1, eller har begået et strafbart forhold med denne, der kan sidestilles med en sådan fredskrænkelse. Det vil være et konkret skøn, om der i den enkelte sag foreligger tilstrækkelige oplysninger til at opfylde mistankekravet. Betingelsen om at den som et strakstilhold rettes imod ikke har en rimelig interesse i at kontakte den anden, indebærer at et strakstilhold ikke kan anvendes, hvis der er en saglig objektiv begrundelse for en regelmæssig kontakt, f.eks. hvor parterne har umyndige fællesbørn. Omvendt vil et strakstilhold være anvendeligt, hvor den formodede krænkelse foretages af en fremmed og uvedkommende person.¹⁵ Et strakstilhold gives indtil videre, og bortfalder når politidirektøren træffer beslutning om tilhold, opholdsforbud eller tilbagekalder det foreløbige tilhold, jf. tilholdslovens § 2 a, stk. 2. Hvis tilholdet bliver overtrådt, straffes dette med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. tilholdslovens § 21.

5.1.3 Opholdsforbud

Et opholdsforbud indebærer, at en person forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes, jf. tilholdslovens § 3. Et opholdsforbud skal forstås som et absolut forbud, hvorfor selv kortvarig færden og ophold i området eller på stedet er forbudt. Den forurettede får således en eller flere sikkerhedszoner, hvor den forurettede i princippet, frit kan færdes uden at føle sig bange for at møde den pågældende. Et opholdsforbud er en indgribende foranstaltning, hvorfor opholdsforbuddet kun bør dække et mindre område, som skal beskrives så præcist som muligt i afgørelsen. Det afgørende for opholdsforbuddets geografiske udstrækning er områdets karakter og parternes forhold, og hvis personen der tildes et opholdsforbud, forinden forbuddet allerede har bopæl tæt på forurettede eller et sted hvor personen har rimelig grund til at færdes jævnligt, f.eks. et uddannelsessted eller en arbejdsplads, skal opholdsforbuddet tage højde for bevægelsesfriheden.¹⁶ Et opholdsforbud efter tilholdslovens § 3 kan ikke medføre en pligt for personen til at flytte fra bopælen.¹⁷

Betingelserne for at politidirektøren kan give et opholdsforbud følger af tilholdslovens § 4, hvorefter et opholdsforbud kan gives, hvis betingelserne for tilhold efter § 2 er opfyldt, når mistanken angår

¹⁵ Ibid. afs. 4.3.1.

¹⁶ Ibid. 4.3.5.

¹⁷ Lovforslag nr. 10 af 9. november 2011, s. 20

oftere gentagen krænkelse efter § 2, stk. 1, nr. 1, forsætlig overtrædelse af et tilhold efter § 1 eller en lovovertrædelse omfattet af § 2, stk. 2 eller 3, eller § 8, nr. 1, og et tilhold efter § 1 ikke kan anses for tilstrækkeligt til at beskytte den anden person. Betingelserne for at pålægge en person et opholdsforbud er således strengere, end betingelserne for at give et tilhold. Et opholdsforbud får virkning fra forkyndelsestidspunktet, men hvis parterne frivilligt genoptager kontakten, bortfalder opholdsforbuddet. Et opholdsforbud skal gives for et bestemt tidsrum på indtil 1 år, og den pågældende kan inden for 14 dage efter at afgørelsen er forkyndt kræve afgørelsen indbragt for retten, jf. tilholdslovens § 17. Brud på et opholdsforbud kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. tilholdslovens § 5, 2. pkt. og § 21.

5.1.4 Bortvisning

En bortvisning indebærer, at en person over 18 år forbydes at opholde sig i sit hjem, jf. tilholdslovens § 7. Ved begrebet ”hjem” forstås en persons bopæl, og ved ”ophold” forstås enhver fysisk tilstedeværelse på den pågældende lokalitet, også selvom der kun er tale om helt kortvarige ophold.¹⁸ En bortvisning indebærer således både et opholds- og adgangsforbud. En bortvisning anvendes primært for at beskytte personer mod vold, trusler, seksuelle krænkelse mv. i det fælles hjem.

Betingelserne for at bortvise en person følger af tilholdslovens § 8, hvorefter en person kan bortvises, når der er begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210, 213 eller 266 eller en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens kapitel 24-26, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden, og der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse, der er nævnt i nr. 1. En bortvisning sker for et bestemt tidsrum på indtil 4 uger, og den pågældende kan inden for 14 dage efter at afgørelsen er forkyndt kræve afgørelsen indbragt for retten, jf. tilholdslovens § 10 og § 17. Ved overtrædelse af bortvisningen kan den pågældende straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. tilholdslovens § 21.

¹⁸ Anklagemyndigheden, *Tilhold, opholdsforbud og bortvisning*, afs. 4.4.2.

5.2 Straffeloven

I Danmark kan retten sammen med fængselsstraf ligeledes idømme andre strafferetlige følger, herunder straffelovens § 79 a om banderelaterede opholdsforbud, straffelovens § 79 b om terrorrelaterede ophold- og kontaktforbud, straffelovens § 79 c om forbud mod at deltage i nattelivet og straffelovens § 236 om opholdsforbud, kontaktforbud mv. ved en række nærmere angivne sædelighedsforbrydelser. Disse vil blive nærmere behandlet i det følgende.

5.2.1 Straffelovens § 79 a

Straffelovens § 79 a blev indsat som en del af Bandepakke III og finder anvendelse i relation til rocker- og bandekriminalitet samt anden organiseret kriminalitet.¹⁹

Et opholdsforbud efter § 79 a indebærer et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, jf. § 81 a eller stk. 1, 2. pkt., som den domfældte er tilknyttet, opholder sig, jf. straffelovens § 79 a, stk. 2. Forbuddet er absolut, og selv en kortvarig fysisk tilstedeværelse vil være omfattet af forbuddet. Et opholdsforbud kan omfatte flere kommuner, hvis der er tale om grov kriminalitet, og ligeledes mindre områder ved mindre alvorlig kriminalitet.²⁰ Det afgørende for et forbuds geografiske udstrækning, er en konkret afgørelse i henhold til, hvad der må anses som mest effektivt for at forhindre, at den idømte fortsætter i en kriminel løbebane.²¹ Det geografiske område som opholdsforbuddet dækker over skal beskrives så præcist som muligt i dommen, således det pågældende område let og utvetydigt kan identificeres.²² Efter straffelovens § 79 a, stk. 3 kan politiet tillade færden eller ophold i det geografiske område omfattet af opholdsforbuddet, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Opholdsforbuddet vil som udgangspunkt indebære, at den dømte skal flytte uden for forbudszonen, hvis den dømte forinden dommen, har bopæl inden for området. Hvis den dømte i dette tilfælde, bor sammen med sine nærmeste pårørende, skal der foretages en afvejning af hensynet til familielivet over for hensynet til grovheden og karakteren af kriminaliteten, som har begrundet forbuddet, samt den dømtes risiko for at falde tilbage i den kriminelle løbebane. I denne afvejning vil det have betydning om den dømte har hjemmeboende børn og navnlig børnenes alder, da der i

¹⁹ Lovforslag nr. 35 af 4. oktober 2017

²⁰ Ibid. s. 6

²¹ Fuglsang Sørensen, Henning, *Straffen*, s. 97

²² Lovforslag nr. 35 af 4. oktober 2017, s. 18

disse situationer bør gives tilladelse til, at den dømte kan blive boende i området omfattet af forbuddet, medmindre den dømte har begået alvorlig kriminalitet som, f.eks. drab mens kontakten til grupperingen samtidig er opretholdt.²³

Betingelserne for at kunne idømme et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a fastlægges i bestemmelsens stk. 1. Heraf fremgår det, at der er mulighed for at idømme opholdsforbud til to persongrupper. Den ene gruppe er personer der er dømt efter straffelovens § 81 a om banderelateret kriminalitet, og den anden er personer der er dømt efter øvrige bestemmelser i straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer og har en tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. Slutteligt skal det forhold der dømmes for have relation til grupperingen, hvorfor f.eks. partnervold uden sammenhæng med voldsudøverens tilknytning til grupperingen ikke kan udløse et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a.²⁴

Et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a gives fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom og forlænges med den tid, den dømte afsoner, jf. straffelovens § 79 a, stk. 4. Opholdsforbuddet omfatter kun den tid, den dømte er på fri fod og kan have virkning, inden den dømte påbegynder afsoningen af fængselsstraffen, hvis den dømte, ikke fængsles efter dom. Den dømte kan efter løsladelse eller udskrivning få prøvet spørgsmålet om opholdsforbuddets opretholdelse ved retten, jf. stk. 5. Det fremgår af straffelovens § 124 a, stk. 1 at overtrædelse af et forbud efter § 79 a, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år.

5.2.2 Straffelovens § 79 b

Straffelovens § 79 b blev indsat som et initiativ mod fremmedkrigere, og indebærer at en person, som straffes for visse lovovertrædelse angående fremmedkrigere og terrorisme, kan idømmes et opholdsforbud og et kontaktforbud.²⁵

Et opholdsforbud efter straffelovens § 79 b indebærer et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor der er en særlig risiko for, at den dømte enten vil blive

²³ Ibid. s. 18 f.

²⁴ Fuglsang Sørensen, Henning, *Straffen*, s. 97

²⁵ Lovforslag nr. 130 af 11. marts 2020

fastholdt eller falde tilbage i et radikaliseret miljø eller vil kunne påvirke radikaliseringsudsatte personer i en negativ retning, jf. straffelovens § 79 b, stk. 2. Opholdsforbuddet er absolut, hvorfor selv en kortvarig fysisk tilstedeværelse vil være omfattet af forbuddet.²⁶ Opholdsforbuddet omfatter som udgangspunkt den eller de kommuner, hvor den dømte blev radikaliseret, samt de kommuner, hvor den person eller den gruppe af personer, der har haft betydning for den dømtes radikalisering, opholder sig, men hvis der er tale om en geografisk stor kommune, eller en kommune som består af tæt bebyggede områder, kan opholdsforbuddet begrænses til en by eller bydel, hvor den særlige risiko er omfattet.²⁷ Opholdsforbuddet skal beskrives, så det pågældende område let og utvetydigt kan identificeres, og opholdsforbuddet indebærer, at den dømte skal flytte, hvis den dømte forinden dommen har bopæl inden for området, der er omfattet af forbuddet.²⁸ Her gør samme afvejning som i § 79 a sig gældende angående hensynet til familielivet.²⁹

Efter straffelovens § 79 b, stk. 3 kan der også idømmes et kontaktforbud, som indebærer at en person får et forbud mod at søge at kontakte personer, der er dømt for bestemmelserne nævnt i stk. 1. Kontaktforbuddet er således dynamisk, da personer der på et senere tidspunkt bliver idømt en af de ovennævnte lovovertrædelser også omfattes af kontaktforbuddet.³⁰ I henhold til straffelovens § 79 b, stk. 3, 2. pkt. omfatter kontaktforbuddet ikke nærmeste familiemedlemmer, hvilket forstås som en persons ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende, men omfatter andre indsatte, som den, der har et kontaktforbud, er placeret på afdeling med under afsoning af en frihedsstraf, imens de opholder sig i en af kriminalforsorgens institutioner, jf. straffelovens § 79 b, stk. 3, 2. pkt.³¹ Begrebet ”kontakte” skal forstås som enhver personlig, skriftlig, telefonisk og digital kontakt med personer, der er omfattet af kontaktforbuddet.³² Det er uden betydning, om den dømte formår at skabe kontakt til en person, der er omfattet af forbuddet, da bestemmelsen er fuldbyrdet allerede ved at søge at skabe kontakt, jf. ordlyden af bestemmelsen.

Betingelserne for at kunne idømme opholdsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 79 b fastlægges i bestemmelsens stk. 1. Heraf fremgår det, at hvis en person er blevet dømt for § 101 a, §§

²⁶ Ibid. s. 7

²⁷ Ibid. s. 5

²⁸ Ibid. s. 28

²⁹ Ibid. s. 23

³⁰ Ibid. s. 28

³¹ Ibid.

³² Ibid. s. 9

114-114 j, § 136, stk. 1, for så vidt angår tilskyndelse til en af de i denne lovs 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, § 136, stk. 2, eller § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af §§ 114-114 j, kan der gives opholdsforbud og kontaktforbud. Derudover er det en betingelse, at personen idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Efter straffelovens § 79 b, stk. 4 kan politiet tillade færden eller ophold i forbudszone, samt at den dømte kontakter en person, der er omfattet af kontaktforbuddet, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Opholdsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 79 b gives fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom og forlænges med den tid, den dømte afsoner, jf. straffelovens § 79 b, stk. 5. Forbuddet omfatter kun den tid, den dømte er på fri fod og kan have virkning, inden den dømte påbegynder afsoningen af fængselsstraffen, hvis den dømte ikke fængsles efter dom. Den dømte kan efter løsladelse eller udskrivning få prøvet spørgsmålet om opholdsforbuddets opretholdelse ved retten, jf. stk. 10. Det fremgår af straffelovens § 124 a, stk. 1 at overtrædelse af et forbud efter § 79 b, stk. 1 straffes med fængsel indtil 2 år.

5.2.3 Straffelovens § 79 c

Straffelovens § 79 c blev indsat som en del af en tryghedspakke for at begrænse vold i nattelivet, hvorved personer kan idømmes et opholdsforbud.³³

Et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 2, indebærer et forbud mod at færdes og opholde sig på serveringssteder, hvorfra der foregår salg af stærke drikke til nydelse på eller ved salgsstedet, og hvortil der er offentlig adgang, og i nattelivszoner udpeget i medfør § 6 b i lov om politiets virksomhed i tidsrummet fra kl. 24 til kl. 5. Dette omfatter imidlertid ikke servering i tog, busser, fly eller skibe i fart, herunder i international rutefart, eller servering ved enkeltstående arrangementer, jf. straffelovens § 79 c, stk. 2 3. pkt. Et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c omfatter alle serveringssteder i Danmark, hvorfra der serveres drikkevarer med 2,8 pct. volumen alkohol eller derover, til nydelse på eller ved salgsstedet, hvorfor natklubber, barer, restauranter, mv. er omfattet af begrebet.³⁴ Begrebet ”offentlig adgang” omfatter områder, hvor der er almindelig adgang, f.eks. en bar

³³ Lovforslag nr. 189 af 10. marts 2021

³⁴ Ibid. s. 36

eller en restaurant i en hotellobby, såfremt der er almindelig adgang.³⁵ Opholdsforbuddet er absolut, og selv en kortvarig fysisk tilstedeværelse i tidsrummet fra kl. 24 til kl. 5 på et serveringssted, der serverer stærke drikke eller en nattelivszone uden politiets forudgående tilladelse vil være omfattet af opholdsforbuddet.³⁶

Betingelserne for at kunne idømme et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c fastlægges i bestemmelsens stk. 1. Heraf fremgår det, at der er mulighed for at idømme opholdsforbud, hvis en person dømmes efter straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 134 a og 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben. Det er en betingelse, at en person idømmes betinget fængselsstraf, og et opholdsforbud er således kun afskåret ved sager, der ender med bødestraf. Efter straffelovens § 79 c, stk. 3 kan politiet tillade færden eller ophold i nattelivszoner omfattet af opholdsforbuddet, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet, f.eks. hvis den dømte forud for dommen er bosat i et område omfattet af et forbud.³⁷

Et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c gives i op til 2 år regnet fra endelig dom og forlænges med den tid, den dømte afsoner fængselsstraf, jf. straffelovens § 79 c, stk. 4. Opholdsforbuddet omfatter kun den tid, den dømte er på fri fod og kan have virkning, inden den dømte påbegynder afsoningen af fængselsstraffen, hvis den dømte ikke fængsles efter dom.³⁸ Det fremgår af straffelovens § 124 a, stk. 2 at overtrædelse af et forbud efter § 79 c, stk. 1 straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

5.2.4 Straffelovens § 236

Straffelovens § 236 finder anvendelse i relation til sædelighedsforbrydelser. Bestemmelsen giver mulighed for at tildele et opholdsforbud, boligforbud, besøgsforbud, kontaktforbud og et udrejseforbud, hvis en person dømmes efter §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, § 224, stk. 1, § 225, jf. §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, eller § 224, stk. 1, § 228, jf. en af de foregående bestemmelser, § 232 eller § 262 a, stk. 2, hvis det anses for proportionelt og for at kunne forebygge ny lignende beskaffenhed. I

³⁵ Ibid. s. 9

³⁶ Ibid. s. 10

³⁷ Ibid. s. 37

³⁸ Ibid. s. 38

nærværende afhandling vil alene opholdsforbud og kontaktforbud i henhold til bestemmelsen blive behandlet af hensyn til afhandlingens omfang.

Et opholdsforbud efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 1 indebærer et forbud mod at opholde sig eller færdes i nærmere afgrænsede områder, hvor der er fare for, at den pågældende vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed. Forbuddet er absolut, hvorfor selv en kortvarig fysisk tilstedeværelse vil være omfattet af forbuddet, men ophold eller færden, som af særlige grunde må anses for beføjet omfattes ikke af forbuddet, jf. straffelovens § 236, stk. 2, 1. pkt.³⁹ Det geografiske område, omfattet af opholdsforbuddet, skal beskrives så præcist som muligt i dommen.⁴⁰ Udgangspunktet er at et opholdsforbud gives indtil videre, men forbuddet kan dog tidsbegrænses og gives fra 1 til 5 år fra endelig dom, hvis retten finder at karakteren af det begåede forhold, og sagens øvrige omstændigheder taler for at tidsbegrænse forbuddet, jf. straffelovens § 236, stk. 5. Brud på opholdsforbuddet straffes med fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 236, stk. 10.

Et kontaktforbud efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 4 indebærer et forbud mod, at den pågældende gennem internettet eller et lignende system til spredning af informationer søger at kontakte børn under 18 år, der ikke kender den dømte. Ved begrebet ”kontakt” skal forstås enhver form for kontakt, uanset om kontakten er skriftlig eller mundtlig gennem internettet, men telefonering og fremsendelse af tekstbeskeder og billedbeskeder ved brug af telefonnettet er ikke omfattet af kontaktforbuddet.⁴¹ Et kontaktforbud efter straffeloven § 236, stk. 1, nr. 4 omfatter ikke kontakt, som af særlige grunde må anses for beføjet, jf. straffelovens § 236, stk. 2, 1. pkt. Udgangspunktet er, at et kontaktforbud gives indtil videre, men forbuddet kan tidsbegrænses og gives fra 1 til 5 år fra endelig dom, hvis retten finder at karakteren af det begåede forhold, og sagens øvrige omstændigheder taler for at tidsbegrænse forbuddet, jf. straffelovens § 236, stk. 5. Brud på kontaktforbud, straffes med fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 236, stk. 10.

³⁹ Lovforslag nr. 9 af 2. oktober 2019, s. 4

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid. s. 5

5.5 Fodlænkeordningen

Det følger af straffuldbyrdeleslovens kapitel 13 a, at en person har mulighed for at fuldbyrde den idømte frihedsstraf på personens bopæl under intensiv overvågning og kontrol, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Fodlænkeordningen indebærer, at den dømte person får en rem med en elektronisk sender om anklen, som kommunikerer med en boks placeret på bopælen, der konstant er i forbindelse med en overvågningscentral hos kriminalforsorgen.⁴² Fodlænkeordningen kan anvendes, hvis den dømte person ansøger om det, og personen er idømt fængselsstraf til og med 6 måneder, jf. straffuldbyrdeleslovens § 78 a, stk. 1. Personer der er idømt fængselsstraf i indtil 14 dage for overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer kan dog som udgangspunkt ikke gøre brug af fodlænkeordningen, jf. straffuldbyrdeleslovens § 78 a, stk. 2.

Betingelserne for af afsoner med fodlænke i hjemmet følger af straffuldbyrdeleslovens § 78 a, stk. 1, nr. 1-3, hvorefter den dømtes boligforhold skal gøre det muligt at gennemføre straffen på bopælen, den dømte skal have et job, være i uddannelse eller lignende, men dette kan der imidlertid dispenseres fra i henhold til stk. 2 og personer over 18 år, som har samme bopæl som den dømte, skal samtykke til, at personen kan afsoner den idømte straf ved brug af fodlænkeordningen på den fælles bopæl. Af straffuldbyrdeleslovens § 78 c, stk. 1, nr. 1-8, fremgår nogle vilkår, som den dømte skal overholde i fuldbyrdesperioden, f.eks. at den dømte ikke må begå strafbart forhold og at den dømte, kun må forlade sin bopæl inden for de af kriminalforsorgsområdet fastsatte tidsrum jf. nr. 1 og 2.

I henhold til bekendtgørelse om strafudståelse på bopæls § 4 er det Kriminalforsorgsområdet, hvor den dømte har bopæl, der træffer afgørelse om fuldbyrdelse af straf på bopælen og fører tilsyn med den dømte i fuldbyrdesperioden. Tilladelsen til at afsoner med fodlænke i hjemmet kan tilbagekaldes efter straffuldbyrdeleslovens § 78 e, og ved tilbagekaldelse af tilladelsen skal den dømte overføres til fængsel eller arresthus til afsoning af reststraffen, jf. straffuldbyrdeleslovens § 78 f, stk. 1.

⁴² Kriminalforsorgen, *Elektronisk fodlænke*.

6. Beslutningsforslag nr. 78

Den 16. marts 2023 fremsatte Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Theresa Berg Andersen (SF) og Astrid Carøe (SF) beslutningsforslag nr. 78 om en forsøgsordning med omvendt fodlænke, som skal beskytte ofre for partnervold og stalking.⁴³ Folketinget pålægger, at regeringen fremsætter lovforslag, der iværksætter en forsøgsordning med omvendt fodlænke inden udgangen af 2023.

Det fremgår af beslutningsforslaget, at der forud for partnerdrab ofte er en periode med psykisk vold og stalking. Disse lovovertrædelser er selvstændigt kriminaliseret i straffelovens § 234 og § 242 og er forholdsvis nye tilføjelser til straffeloven. Der mangler dog effektive midler til at forhindre brud på tilhold, hvorfor Danmark bør se mod Norge, som har indført en omvendt voldsalarm. Den omvendte voldsalarm indebærer, at en person, som er idømt et kontaktforbud, kan pålægges elektronisk gps kontrol i hele eller dele af perioden, hvor personen er idømt et kontaktforbud, hvis det er nødvendigt for, at kontaktforbuddet skal blive overholdt. Hvis den dømte person nærmer sig den forurettede, vil politiet modtage et alarmopkald. Norge erfarer, at de fleste personer som er pålagt elektronisk kontrol, overholder tilholdet og at de ændrer adfærd undervejs, således ændringen varer ved, når politiet fjerner fodlænken. Elektronisk kontrol ses således at have en afskrækkende effekt over for personer, der er idømt elektronisk kontrol, og samtidig øges de forurettedes livskvalitet og handelfrihed. Derfor mener Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Theresa Berg Andersen (SF) og Astrid Carøe (SF) at ordningen bør indføres på forsøgsbasis i Danmark.

Den 12. maj 2023 var beslutningsforslaget til 1. behandling, hvor flertallet ønskede at iværksætte en forsøgsordning med omvendt fodlænke i Danmark, når de juridiske, praktiske og økonomiske forhold tilsiger, at det kan ske. Ved 1. behandlingen af den omvendte fodlænke ordning blev beslutningsforslaget henvist til Retsudvalget, der den 30. maj 2023 fandt, at der skal iværksættes en forsøgsordning med omvendt fodlænke i Danmark, når de juridiske, praktiske og økonomiske forhold tilsiger, at det kan ske.

⁴³ Beslutningsforslag nr. 78 af 19. marts 2023

7. Omvendt voldsalarm i Norge

I Norge hjemler den norske straffelovs § 57, stk. 5 muligheden for at pålægge, den der er idømt et kontaktforbud efter bestemmelsens stk. 1, undergiver sig elektronisk kontrol. I Norge kaldes denne elektroniske kontrol også for ”den omvendte voldsalarm”. Det er selve kontaktforbuddet, der udgør straffen i form af et rettighedstab, mens pålægning af elektronisk kontrol er et supplement, der kontrollerer, at en person overholder forbuddet og afværger nye krænkelse af den forurettede. En person kan således pålægges at bære en elektronisk fodlænke og hvis den pågældende bevæger sig ind i et område omfattet af forbuddet, bliver der sendt alarm til politiet. Det skal derfor undersøges hvornår en person kan pålægges at bære en omvendt voldsalarm.

7.1 Kontaktforbud

Bestemmelsen om kontaktforbud er placeret i den norske straffelovs kapitel 10 om rettighedstab, og i henhold til lovens § 29, litra f er et rettighedstab en straf. Det fremgår af lovens § 57, at en forudsætning for pålægning af elektronisk kontrol, at personen er idømt et kontaktforbud. Bestemmelsen om kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57 indeholder mange af de samme elementer som bestemmelsen om besøgsforbud i den norske straffeprosesslov § 222 a, hvorfor bestemmelsen om kontaktforbud skal tolkes i lyset af denne. Det skal således undersøges, hvad et kontaktforbud indebærer og hvornår det kan idømmes. Den norske straffelovs § 57, stk. 1 har følgende ordlyd:

” Den som har begått en straffbar handling, kan ilegges kontaktforbud når det er grunn til å tro at vedkommende ellers vil

- a) begå en straffbar handling overfor en annen person,*
- b) forfølge en annen person, eller*
- c) på annet vis krenke en annens fred. ”*

7.1.1 Straffbar handling

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 1, at det er en betingelse, at en person har begået en straffbar handling, før personen kan pålægges et kontaktforbud. Der stilles således krav om, at både de objektive og subjektive betingelser for straf skal være opfyldt. Der stilles imidlertid ikke krav til

strafferamme, eller hvilken type strafbar handling der er begået, hvorfor enhver strafbar handling vil kunne føre til idømmelse af et kontaktforbud.

7.1.2 Risiko for fremtidig strafbar handling, forfølgelse eller andre krænkelse af fred

Det er en betingelse, at der skal være grund til at tro at vedkommende ellers vil begå en strafbar handling over en anden person, forfølge en anden person eller på anden måde krænke en andens fred, jf. den norske straffelovs § 57, stk. 1, litra a-c. Der skal derfor foretages en vurdering af risikoen for, at en person i fremtiden vil begå en strafbar handling, og ved denne vurdering kræve der ikke ”*sannsynlighetsovervekt*”.⁴⁴ Ofte vil det være de lovovertrædelser, som gerningspersonen dømmes for, der indikerer, at der er risiko for at personen i fremtiden vil begå nye strafbare handlinger, forfølge andre eller begå andre fredsbrud, men også forhold der kommer frem under sagen, kan indikere risiko for fremtidig handling.⁴⁵

7.1.3 Retsvirkningen af kontaktforbud

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a-b, at et kontaktforbud indebærer, at den person forbuddet retter sig mod kan forbydes at opholde sig i bestemte områder eller at forfølge, besøge eller på anden vis at kontakte en anden person. Af bestemmelsen følger der to forbud: et opholdsforbud og et kontaktforbud. Anvendelsen af elektronisk kontrol forudsætter, at der fastsættes en forbudszone, hvor den person forbuddet retter sig mod forbydes at opholde sig, hvorfor virkemåden af elektronisk kontrol knytter sig til et opholdsforbud, jf. den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a. Det fremgår imidlertid af lovforarbejderne til § 57, stk. 5, at i de tilfælde hvor det er nødvendigt med elektronisk kontrol i forbindelse med et opholdsforbud, vil det være hensigtsmæssigt at kombinere opholdsforbuddet med et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra b.⁴⁶ Eftersom elektronisk kontrol knytter sig til et opholdsforbud, vil § 57, stk. 2, litra b ikke blive uddybet yderligere.

I henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a kan et kontaktforbud gå ud på, at den forbuddet retter sig mod, forbydes at opholde sig i bestemte områder. Det er anklagemyndigheden og retten, der fastsætter størrelsen af området ud fra hvad der er hensigtsmæssigt og nødvendigt. Størrelsen på

⁴⁴ Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), s. 456

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 8

området omfattet af et opholdsforbud, må ikke gå ud over, hvad der er tilstrækkeligt for at beskytte den forurettede.⁴⁷ Det fremgår af forarbejderne til den norske straffelovs § 57, at opholdsforbuddet kan omfatte relativt store områder, f.eks. en by eller en kommune.⁴⁸ Et opholdsforbud må imidlertid kun pålægges, når der er tilstrækkeligt grund til det, og når det efter sagens art og forholdene ellers vil være forholdsmæssigt, jf. den norske straffeprocesslovs § 170 a.

Forbuddet kan efter den norske straffelovs § 57, stk. 3 ligeledes omfatte et forbud mod at opholde sig i eget hjem. Betingelsen herfor er dog, at der er nærliggende fare for, at en person vil begå en strafbar handling overfor en anden person. Begrebet ”*nærliggende fare*” skal forstås som ”*sannsynlighetsovervekt*”, hvorfor et forbud mod at opholde sig i eget hjem alene kan pålægges, hvis det er overvejende sandsynligt, at der vil ske overgreb.⁴⁹ Hvad der skal forstås som ”*nærliggende fare*” vil skulle vurderes i hver enkelt sag, men hvis den pågældende tidligere har udøvet vold, vil dette være væsentligt for vurderingen.⁵⁰

Kompetencen til at idømme et kontaktforbud er tildelt retten som en del af strafudmålingen og forbuddet kan idømmes som den eneste straf, hvis der ikke er fastsat en minimumsstraf på fængsel i 1 år eller mere for handlingen, jf. den norske straffelovs § 57, stk. 6. Et kontaktforbud kan idømmes for en bestemt tid indtil 5 år, eller når særlige grunde kræver det, på ubestemt tid, mens et forbud mod at opholde sig i eget hjem imidlertid kun kan idømmes for en bestemt tid indtil 1 år, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 2, 1. og 3. pkt. Et kontaktforbud som afgøres ved ”*forelegg*” kan dog kun gælde i indtil tre år, jf. den norske straffeprocesslovs § 255, stk. 2. Et ”*forelegg*” er en reaktion på en lovovertrædelse, som normalt indeholder en bøde, men et ”*forelegg*” kan også indeholde et rettighedstab, f.eks. et kontaktforbud. Et ”*forelegg*” kan afgøres uden behandling i retten, hvis personen vedtager ”*forelegget*”, og i tilfælde af at personen ikke vedtager ”*forelegget*”, vil sagen blive sendt til behandling i retten.⁵¹ Det fremgår af den norske straffelovs § 59, litra a-d, at der kan idømmes et kontaktforbud sammen med fængselsstraf, samfundstjeneste, bøde og forvaring.

⁴⁷ Ot.prp. nr. 109 (2001-2002), s. 65

⁴⁸ Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), s. 322

⁴⁹ Ot.prp. nr. 109 (2001-2002), s. 37

⁵⁰ Ibid. s. 37

⁵¹ Politiet, *Bøter, forelegg og andre straffereaksjoner*.

Et kontaktforbud træder i kraft den dag dommen eller ”forelegget” er endeligt, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 1. Kontaktforbuddet kan prøves af byretten, og begæringen indgives til anklagemyndigheden, som forbereder sagen for retten, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 3, 3. pkt. Hvis kontaktforbuddet opretholdes helt eller delvist, kan sagen først prøves ved retten igen efter 3 år, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 3, 6. pkt. Endvidere kan byretten i den retskreds, hvor et kontaktforbud gælder, på begæring af anklagemyndigheden og af hensyn til den eller de personer som skal beskyttes af kontaktforbuddet, ændre indholdet af kontaktforbuddet, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 5. Hvis personen, der er idømt et kontaktforbud bryder forbuddet, straffes det med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. den norske straffelovs § 168, litra a.

7.2 Elektronisk kontrol

Siden den 1. februar 2013 har der været hjemmel i den norske straffelovs § 57, stk. 5, til at pålægge personer, som er idømt et kontaktforbud, elektronisk overvågning. Tiltaget er vedtaget for at styrke indsatsen mod vold i nære relationer, og for at beskytte personer som udsættes for vold eller trusler om vold af en kendt gerningsperson. Den norske straffelovs § 57, stk. 5 har følgende ordlyd:

”Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal ilegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for. Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret. Domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av elektronisk kontroll, herunder om behandling av personopplysninger i forbindelse med slik kontroll.”

Af lovteksten fremgår det indledningsvist, at retten kan bestemme, at en person skal pålægges elektronisk kontrol, hvis det anses for nødvendigt for at overholde kontaktforbuddet. Endvidere fremgår det af lovforarbejderne til bestemmelsen, at der skal foretages en forholdsmæssighedsvurdering af indgrebet. Hvad disse to betingelser indebærer vil blive uddybet nedenfor.

7.2.1 Kravet til nødvendighed

For at kunne pålægge elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud, er det en betingelse at ”*det anses nødvendigt for at kontaktforbudet skal bli overholdt*”. Domstolen må således vurdere, om den elektroniske kontrol er nødvendigt i hver enkelt tilfælde. At den elektroniske kontrol skal være nødvendig for at kontaktforbuddet bliver overholdt indebærer, at domstolen skal begrunde beslutningen om at pålægge elektronisk kontrol, f.eks. med hensyn til at personen tidligere har brudt et besøgs- eller kontaktforbud eller med hensyn til parternes historik. I henhold til forarbejderne er udgangspunktet at elektronisk kontrol bør pålægges, hvis den pågældende tidligere har brudt et besøgs- eller kontaktforbud.⁵² Dette var tilfældet i højesteretsdommen HR-2017-1840-A, hvor den tiltalte indledningsvist blev idømt et besøgsforbud, som han efterfølgende blandedt andet blev dømt for at have brudt flere gange. Den tiltalte blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder, og derudover blev han idømt et kontaktforbud i 5 år. Retten fandt, at det ville være uforholdsmæssigt at idømme kontaktforbuddet med elektronisk kontrol, men den dømte blev udtrykkeligt advaret om, at et nyt brud på forbuddet højst sandsynligt ville kunne medføre idømmelse af elektronisk kontrol. Den dømte blev senere tiltalt for at have brudt forbuddet igen, og sagen endte i højesteret, hvor tiltalte blev idømt fængselsstraf samt et kontaktforbud med elektronisk kontrol. Højesteret fandt, at kravet om nødvendighed ikke skal anvendes særligt strengt, hvorfor højesteret tilsluttede sig landsrettens nødvendighedsvurdering, hvor de mange brud på besøgs- og kontaktforbud, og at den dømte blev advaret om, at elektronisk kontrol ville kunne pålægges hvis forbuddene blev brudt igen, medførte at elektronisk kontrol blev anset for nødvendigt.

Et kontaktforbud med elektronisk kontrol kan også være nødvendigt i tilfælde, hvor den forurettede ikke ønsker at gerningspersonen pålægges kontrollen. Dette var tilfældet i landsretsdommen LB-2017-26372, hvor den tiltalte blev idømt et kontaktforbud med elektronisk kontrol. Forurettede ønskede ikke, at den dømte skulle tiltales eller idømmes et kontaktforbud, men grundet parternes historie, fandt retten det nødvendigt at pålægge.

Ligesom et kontaktforbud kan idømmes for enhver strafbar handling, kan elektronisk kontrol pålægges for enhver strafbar handling. Dette udgangspunkt kan udledes af højesteretsdommene HR-2021-2151-A og HR-2016-783-A. I HR-2016-783-A havde den domfældte sat ild til et hus, som blev

⁵² Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 20 f.

totalskadet, og brandstiftelsen blev anset som en videreføring af tidligere alvorlige krænkelser mod familien som ejede huset. I HR-2021-2151-A var en tiltalt tidligere dømt for menneskehandel ved at have udnyttet forurettede til prostitution, hvorefter han var idømt et kontaktforbud i fem år. Senere blev han idømt 90 dages fængsel samt et kontaktforbud med elektronisk kontrol for hensynsløs adfærd efter § 266 og uberettiget adgang eller ophold efter § 268. Højesteret fandt, at efter ordlyden af den norske straffelovs § 57, stk. 1 kan et kontaktforbud idømmes for enhver strafbar handling, hvis der er grund til at tro, at personen vil handle som nævnt i § 57, stk. 1, litra a-c. Et kontaktforbud er således ikke begrænset til sager, der handler om vold og trusler. Det samme gælder for elektronisk kontrol, hvorfor det er tilstrækkeligt, at elektronisk kontrol skal være nødvendig for at kontaktforbuddet vil blive overholdt.

Sammenfattende kan det siges, at kravet om at elektronisk kontrol skal være nødvendigt for at kontaktforbuddet vil blive overholdt ikke skal praktiseres særligt strengt. Hvis den dømte tidligere har brudt et besøgs- eller kontaktforbud, vil udgangspunktet være, at elektronisk kontrol er nødvendig. Praksis viser, at elektronisk kontrol kan være nødvendig selvom den forurettede ikke ønsker den domfældte pålagt kontrollen, og at elektronisk kontrol ikke er begrænset til bestemte lovovertrædelser.

7.2.2 Kravet til forholdsmæssighed

Det fremgår af forarbejderne til den norske straffelovs § 57, stk. 5, at *”juridisk må det imidlertid foretas en interesseavveining mellom den truedes beskyttelsesbehov og den kontrollertes behov for å kunne bevege seg fritt, og hvor forholdsmessighetsvurderingen kan føre til at de fredede områdene begrenses”*.⁵³ Det er således en betingelse for at pålægge elektronisk kontrol, at indgrebet er forholdsmæssigt. Betingelsen om forholdsmæssighed bliver uddybet i dommen HR-2021-1434-A, hvor en mand blev fundet skyldig i vold og trusler mod en tidligere samlever og ægtefælle, hvorfor han blev idømt et kontaktforbud med elektronisk kontrol. Højesteret fandt i forbindelse med forholdsmæssighedsvurderingen, at opholdsforbuddet og elektronisk kontrol ikke skal betragtes isoleret, men må behandles samlet, jf. f.eks. HR-2017-1840-A og HR-2016-783-A. Endvidere fandt højesteretten, at forholdsmæssighedsvurderingen består i at afveje de samlede ulemper for den dømte overfor forurettedes behov for sikkerhed. I sagen var det oplyst, at manden havde tvillinger på 10 år, der boede

⁵³ Ibid. s. 18

vest for forbudszonen, samt at mandens forældre boede indeni forbudszonen. Han havde samvær med børnene og dette forudsatte, at han kunne bevæge sig langs E18 motorvejen, som var omfattet af forbudszonen. Hvis manden imidlertid fik tilladelse til at bevæge sig langs E18 motorvejen, ville manden i løbet af 10 minutter kunne nå frem til den forurettede – et godt stykke tid før politiet normalt vil kunne nå frem. Dog bemærker retten, at i tilfælde af, at manden ville bryde opholdsforbuddet, ville den forurettede blive advaret og have mulighed for at komme i sikkerhed. Retten fandt derfor, at ved afvejningen af den forurettedes behov for sikkerhed, og den dømtes behov for samvær med sine børn samt muligheden for at besøge sine forældre, ville det være et for uforholdsmæssigt indgreb, at forbyde ham at bevæge sig langs E18 motorvejen.

Forholdsmæssighedsvurderingen angår først og fremmest forbudszonens størrelse, men andre ulemper vil ligeledes kunne have betydning for forholdsmæssigheden af elektrisk kontrol, f.eks. at den pågældende skal oplade fodlænken, og at den pågældende har pligt til at opholde sig på steder med dækning.

I dommen HR-2017-1840-A fandt retten, at elektronisk kontrol ikke var en uforholdsmæssig reaktion. Retten udtaler at *”det avgjørende må være om domfelte har et reelt behov for å bevege seg i sonen, for eksempel om han har arbeid, familie eller venner der”*.⁵⁴ Den tiltalte havde imidlertid ikke givet udtryk for et sådant behov, og den tiltalte havde heller ikke givet udtryk for nogle konkrete omstændigheder, som gjorde det vanskelig for ham at opholde sig i områder med dækning. Tiltalte hævdede, at han havde sundhedsmæssige udfordringer, der kunne gøre det svært at bære en fodlænke, men dette tildelte retten ikke betydning, idet disse udfordringer måtte kunne løses med bistand fra politi og sundhedspersonale, som i nødstilfælde måtte hjælpe ham med at fjerne fodlænken. Retten fandt, at ulemperne for den tiltalte må afvejes mod den forurettedes behov for sikkerhed, hvorfor behovet for beskyttelse var så tungtvejende, at indgrebet ikke kunne anses for uforholdsmæssigt.

Det følger endvidere af landsrettens kendelse, LB-2018-189245, at en mand var blevet dømt for voldtægt og underslæb, hvorfor han var idømt 2 års fængsel samt et kontaktforbud med elektronisk kontrol. Den dømte ønskede den elektroniske kontrol prøvet ved retten og gjorde gældende, at ulemperne ved fodlænken var for indgribende, idet der fra februar 2017 til oktober 2018 var blevet udløst

⁵⁴ HR-2017-1840-A, præmis 42

193 alarmer, hvoraf to af disse alarmer var udløst ved, at den dømte havde bevæget sig ind i forbuds-zonen, mens de øvrige var udløst af tekniske grunde. Retten fandt, at det var beklageligt og en utilsigtet følge, men at det store antal udløste alarmer ikke var udslagsgivende i forhold til behovet for at beskytte den forurettede.

Et kontaktforbud kan i visse tilfælde indebærer et forbud mod at opholde sig i eget hjem, hvorfor den dømte kan blive pålagt at flytte ud af forbudszonen, jf. den norske straffelovs § 57, stk. 3. Denne vurdering er ligeledes underlagt en forholdsmæssighedsvurdering, og i dommen HR-2022-706-A blev en mand idømt fængsel i 5 måneder samt et kontaktforbud med elektronisk kontrol for flere brud på besøgsforbud og at have slået eller stukket forurettede i brystet med en saks mv. Forbudszonen blev fastsat til at dække et område i en omkreds af ca. 10 minutters kørsel fra forurettedes bopæl. Den dømte havde ikke fast bopæl men havde sovet hos venner og familie, samt han havde en hytte der lå inden for forbudszonen. Den dømte havde boet i området omfattet af forbudszonen hele sit liv, og ligeledes boede hans familie inden for forbudszonen. Den dømte var ressourcесvag, idet han tilhørte et alkohol- og narkotikabelastet miljø, samt han havde andre sundhedsproblemer. Disse sundhedsproblemer gjorde det ønskeligt for ham at have adgang til det sundhedsvæsen, han var vant til, og derudover ville et forbud mod at opholde sig i eget hjem være en praktisk og økonomisk udfordring for den dømte. Højesteret fandt, at selvom manden ikke havde bopæl indenfor forbudszonen, var området det eneste sted, han havde et netværk i form af familie og venner, samt at det sundhedsvæsen han plejede at benytte befandt sig inden for forbudszonen. Endvidere fandt højesteret, at risikoen for at manden og den forurettede ville støde på hinanden ved det lokale sundhedsvæsen ikke var tilstrækkelig for at pålægge ham et flytte fra området. Højesteret fandt derfor, at forbudszonen var uforholdsmæssig, og at den i stedet skulle fastsættes således, at den domfældtes hjemsted ikke var omfattet af forbuddet.

Sammenfattende kan det siges, at forholdsmæssighedsvurderingen består i at afveje de samlede ulemper for den dømte overfor forurettedes behov for sikkerhed. Retten skal foretage en konkret vurdering i hver enkelt sag, og det afgørende må være, om den domfældte har et reelt behov for at bevæge sig ind i forbudszonen, f.eks. fordi den dømte har arbejde, venner eller familie, herunder særligt mindreårige børn, som befinder sig i forbudszonen. Højesteret har i flere domme givet udtryk

for, at den domfældte må finde sig i mange ulemper, f.eks. at fodlænken skal oplades, at opholde sig i områder med dækning, og at mange alarmer udløses af tekniske grunde.

7.2.3 Den elektroniske kontrol og pligten til at yde bistand

Den norske straffelovs § 57, stk. 5, 2. pkt. beskriver, hvad den elektroniske kontrol indebærer. Det følger heraf at:

”Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret”

Dette indebærer indledningsvist, at oplysninger om en person, der er pålagt elektronisk kontrols færden, først kan registreres, når den pågældende færdes eller befinder sig i områderne, der er omfattet af kontaktforbuddet. Der er således tale om en hybridovervågning, da formålet med den elektroniske kontrol ikke er at vide, hvor den pågældende befinder sig hele tiden, men kun at den pågældende ikke nærmer sig den forurettede, hvorfor oplysningerne kun registreres, når den pågældende færdes eller befinder sig i områder omfattet af kontaktforbuddet. De områder, der er omfattet af forbuddet, kan være den forurettedes bopæl, arbejdsplads eller lignende, hvor det blandt andet er muligt at installere en modtager med direkte forbindelse til den ansvarlige myndighed, som varsler den forurettede og politiet, hvis den pågældende bevæger sig ind i forbudszonen. Forbudszonen fastlægges efter domstolens skøn og kan være forholdsvis stor og indgribende, hvorfor der skal foretages en forholdsmæssighedsvurdering af hensynet til at beskytte den forurettede, og hensynet til at personen, der er pålagt elektronisk kontrol, skal kunne bevæge sig frit.⁵⁵ Elementer, der kan have betydning for udformningen og størrelsen på opholdsforbuddet, er den pågældendes bopæl, arbejdsplads, afstanden til forurettedes opholdssted mv.⁵⁶

Der kan derudover registres oplysninger om manglende signal fra den elektroniske fodlænke, f.eks. hvis den pågældende befinder sig i et område med dårlig GPS eller GSM dækning, eller at den pågældende har glemt at oplade fodlænken.⁵⁷ Det følger af den norske straffeprocesslovs § 216 n, at de

⁵⁵ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 18

⁵⁶ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 6 f.

⁵⁷ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 16

oplysninger, der bliver registreret i forbindelse med elektronisk kontrol, snarest muligt skal tilintetgøres, i det omfang de er uden betydning for forebyggelsen eller efterforskningen af strafbare forhold. I henhold til forarbejderne til den norske straffelovs § 57, stk. 5, fremgår det, at der er grund til at antage, at det har betydning for efterforskningen af strafbare forhold, når politiet registrerer en oplysning, om at alarmen på fodlænken er blevet udløst. Hvis politiet imidlertid finder ud af, at alarmen er blevet udløst af grunde, som ikke kan føre til efterforskning eller straffeansvar, f.eks. hvis personen der er pålagt elektronisk kontrol ved en fejl bevæger sig ind i forbudszonen, og vedkommende efter at være blevet gjort bekendt med dette af politiet bevæger sig ud af området, vil politiet have pligt til at tilintetgøre den registrerede oplysning.⁵⁸ Pligten til at tilintetgøre registrerede oplysninger vil dog ikke foreligge, før hændelsesforløbet er tilstrækkeligt klarlagt, idet hver registreret oplysning for sig selv kan være relevant for efterforskningen, f.eks. fordi de kan vise et handlingsmønster hos den domfældte. Registrerede oplysninger kan således være lagret, indtil et adfærdsmønster enten er bekræftet eller afkræftet.⁵⁹

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 5, 3. pkt., at *”domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen”*. Det er således en betingelse, at en person, som pålægges at undergive sig elektronisk kontrol, samarbejder for, at kontrollen kan gennemføres. Et eksempel herpå kan være, at den pågældende skal sørge for at oplade fodlænken og være tilgængelig for politiet telefonisk. Bestemmelsen hjemler desuden, at politiet kan pålægge andre pligter, hvis det må anses for nødvendigt for at gennemføre kontrollen.⁶⁰

7.2.4 Geografisk område

Ved udformningen og størrelsen af det geografiske område, som er omfattet af kontaktforbuddet, vil politiets faktiske responstid til bestemte adresser, tekniske forhold, den forurettedes mulighed for at komme i sikkerhed på egen hånd efter varsling, og hvilke steder den dømte har et reelt behov for at besøge, opholde sig i eller rejse igennem, have væsentlig betydning.⁶¹ Det skal således være muligt for politiet at nå frem til den forurettede, hvis den dømte person bevæger sig ind i området, som er omfattet af kontaktforbuddet, og derfor udløser alarmen. Hvis området der er omfattet af

⁵⁸ Ibid. s. 23

⁵⁹ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 15

⁶⁰ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 36

⁶¹ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 8 f.

kontaktforbuddet derimod bliver for indgribende, idet det bliver for stort på baggrund af politiets mulighed for at nå frem til den forurettede, vil kontaktforbuddet kunne indskrænkes, til hvad der er nødvendigt, for at den forurettede kan nå i sikkerhed på egen hånd.⁶² Området der er omfattet af kontaktforbuddet skal beskrives så klart og tydeligt som muligt af hensyn til den forurettede og af hensyn til det bevismæssige hensyn efter § 168, litra a.⁶³ Dette kan gøres ved angivelse af koordinater og en beskrivelse af den geografiske placering.

I dommen HR-2017-1840-A blev den domfældte idømt et kontaktforbud med elektronisk kontrol. Området, der var omfattet af opholdsforbuddet dækkede det meste af Østfold og en betydelig del af Akershus, som i alt udgjorde ca. 3900 kvadratkilometer. Højesteret fandt, at selvom kontaktforbuddet medførte betydelige begrænsninger i bevægelsesfriheden, havde forbuddet tilstrækkelig lovhjemmel. Dette på baggrund af, at kravet om nødvendighed var opfyldt samt at indgrebet ikke var uforholdsmæssigt, når de ulemper, som kontaktforbuddet indebar, blev afvejet mod behovet for at beskytte den forurettede.

Området, der er omfattet af kontaktforbuddet, skal være overensstemmende med området for den elektroniske kontrol og må aldrig gå ud over området, der er omfattet af kontaktforbuddet.⁶⁴

7.2.5 Varighed, ophør og ændring af elektronisk kontrol

Det fremgår af den norske straffelovs § 58, stk. 2, at et kontaktforbud kan idømmes for en bestemt tid indtil 5 år eller på ubestemt tid, når særlige grunde kræver det. Elektronisk kontrol kan derimod ikke pålægges på ubestemt tid, hvorfor et kontaktforbud således kan strække sig i længere tid end elektronisk kontrol, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 2. I forarbejderne begrundes dette i, at hvis personen, der har været underlagt elektronisk kontrol, efter 5 år stadig generer den forurettede, vil der være behov for stærkere tiltag end elektronisk kontrol.⁶⁵

Det er rettens skøn, der fastsætter varigheden af elektronisk kontrol, ligesom det er rettens skøn, der fastsætter varigheden af et kontaktforbud. Varigheden af elektronisk kontrol kan dog ikke gå ud over

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid. s. 8

⁶⁴ Ibid. s. 9

⁶⁵ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 17

varigheden af kontaktforbuddet, men kan fastsættes i ”*hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for*”. Kontaktforbuddet behøver derfor ikke at være sammenfaldende med den elektroniske kontrol, og set i sammenhæng med bestemmelsens betingelser, kan det udledes at elektronisk kontrol kun skal pålægges, i den periode hvor det anses for at være nødvendigt og forholdsmæssigt for at overholde kontaktforbuddet. Et kontaktforbud træder i kræft, når dommen er retskraftig, og hvis der i forbindelse med et kontaktforbud er pålagt elektronisk kontrol, kan kontrollen iværksættes fra dette tidspunkt, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 1. Den elektroniske kontrol bør dog som udgangspunkt iværksættes straks.⁶⁶

Varigheden af elektronisk kontrol regnes som udgangspunkt fra dommen er retskraftig, også selvom kontrollen først iværksættes senere.⁶⁷ Det følger imidlertid af den norske straffelovs § 57, stk. 4, at fristen for elektronisk kontrol, og adgangen til at begære forbuddet prøvet på ny, ikke løber i den tid den pågældende person afsoner en frihedsstraf eller unddrager sig fuldbyrdelse af frihedsstraf, også selv om den domfældte får pålagt fodlænken under afsoning f.eks. i forbindelse med udgang eller orlov. Det betyder, at selvom kontaktforbuddet med elektronisk kontrol træder i kraft, og fristen begynder at løbe, når dommen bliver retskraftig, skal den tid den pågældende afsoner ikke regnes med, når datoen for kontaktforbuddet med elektronisk kontrol ophører, beregnes. Det er imidlertid ikke afklaret, hvad der præcist skal forstås ved begrebet ”frihedsstraf”, idet lovgivers brug af begrebet er fra tiden før, den norske straffuldbyrdelseslov blev vedtaget, og Norge sidenhen har fået flere alternativer til frihedsstraf, hvorfor begrebet må afklares i lovændringer eller retspraksis.⁶⁸ En ny dom fra højesteret, HR-2023-27-U, viser imidlertid, at ophold på en behandlingsinstitution udgør en frihedsstraf, idet retten udtaler at ”*oppholdet på institusjon er tvungent og innebærer frihetsberøvelse, om enn i noe mindre grad enn i fengsel.*”

I henhold til den norske straffelovs § 58, stk. 3, 2. pkt. kan påbud om elektronisk kontrol prøves ved retten efter 6 måneder. Der er således fastsat en kortere tidshorisont end ved kontantforbud, som kan prøves ved retten efter 3 år, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 3, 1. pkt. Dette er i forarbejderne begrundet i, at elektronisk kontrol kan være indgribende for personen den pålægges, f.eks. fordi det medfører daglige forpligtelser, hvorfor kontrollen skal kunne prøves hyppigere end selve

⁶⁶ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 12

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

kontaktforbuddet.⁶⁹ Hvis et påbud om elektronisk kontrol opretholdes af retten, kan påbuddet først prøves igen efter 6 måneder, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 3, 7. pkt. Fristen for et kontaktforbud med elektronisk kontrol og adgangen til at begære forbuddet prøvet på ny ved retten løber fra det tidspunkt den pågældende prøveløslades, og fristen ophører, hvis den pågældende genindsættes til afsoning af reststraf, jf. den norske straffegjennomføringslovs § 42 og § 44, stk. 2. Fristen begynder herefter at løbe igen, når den pågældende løslades på ny.

Hvis den domfældte ønsker at få kontrollen prøvet ved retten, skal retten vurdere om kontrollen stadig er nødvendig, for at den pågældende overholder kontaktforbuddet. I Rt-2009-1167 udtalte højesterets ankeudvalg at *”når det for rettighetstap er innført adgang til ny prøving, må det etter utvalgets syn være klart at meningen ikke har vært at den opprinnelige avgjørelse i seg selv skal overprøves i full bredde, men å få vurdert om det fortsatt er grunnlag for rettighetstapet.”*⁷⁰

Retten kommenterede herefter på, hvad vurderingstemaet for prøvning af et kontaktforbud med elektronisk kontrol er, hvor Højesterets ankeudvalg anfører at *”vurderingstemaet vil etter utvalgets syn først og fremst være om det har inntrådt nye omstendigheter eller endrede forhold som ikke ble forutsett da rettighetstapet ble fastsatt, eller som ble undervurdert, og som er av betydning for vurderingen av om rettighetstapet kan og bør opprettholdes.”*⁷¹

Vurderingstemaet er således, om der er nye omstændigheder eller ændrede forhold, som enten ikke var til stede eller kun var til stede i mindre grad, da kontaktforbuddet med elektronisk kontrol blev fastlagt, og som er af betydning for, at kontrollen kan og bør opretholdes. Samme vurderingstema må antages at gælde angående tidsperioden for kontrollen. Et eksempel på nye omstændigheder af betydning for vurderingen er, hvis den domfældte persons adfærd ikke længere er fysisk truende, eller hvis den domfældtes psykiske tilstand er dokumenteret forbedret, således faren for at den forurettede udsættes for nye lovovertrædelser mindskes. Andre omstændigheder kan ligeledes være, hvis den forurettede flytter bopæl, og politiets responstid bliver så lang, at opholdsforbuddet må udvides, hvorefter kontrollen bliver for indgribende, eller at den forurettede skal afsone frihedsstraf, hvorved

⁶⁹ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 25

⁷⁰ Rt-2009-1167, præmis 50

⁷¹ Rt-2009-1167, præmis 51

den domfældtes mulighed for at nærme sig den forurettede begrænses.⁷² Det kan således siges, at rettens prøvelse af kontrollen indebærer en vurdering af, om den elektroniske kontrol stadig kan anses for nødvendig og forholdsmæssig for at overholde kontaktforbuddet.

Det fremgår imidlertid af retspraksis, at der skal meget til, før nye omstændigheder kan få betydning for opretholdelsen af elektronisk kontrol. Dette kan f.eks. udledes af LB-2017-80335, hvor den domfældte ikke ønskede kontakt med familien, og var klar over at han risikerede at skulle afsone fængselsstraf, hvis han brød kontaktforbuddet. Den domfældte gjorde gældende, at den elektroniske kontrol medførte belastninger for ham, herunder at fodlænken var generende, fodlænken medførte mange falske alarmer, og at han havde problemer med at oplade fodlænken, hvorfor et kontaktforbud uden elektronisk kontrol måtte være tilstrækkeligt. Landsretten afviste anken, og den elektroniske kontrol blev opretholdt. Derimod fandt landsretten LG-2020-166608, at betingelserne for anvendelsen af elektronisk kontrol ikke længere var til stede, idet situationen mellem den domfældte og den forurettede var stabiliseret, og at den forurettede ønskede den elektroniske kontrol ophævet af praktiske grunde, samt at hun var ikke længere bange for den domfældte. Den elektroniske kontrol blev derfor ophævet.

Retten har mulighed for at ændre forbudszonen, hvilket er væsentlig af hensyn til beskyttelse af den forurettede, idet et kontaktforbud med elektronisk kontrol kan ændres, således den forurettede fortsat er beskyttet, hvis vedkommende flytter, skifter job eller uddannelsessted mv.⁷³

Hvis den domfældte ønsker at få prøvet kontrollen ved retten, skal vedkommende indgive en begæring til anklagemyndigheden, som forbereder sagen til retten, jf. den norske straffelovs § 58, stk. 3, 3. pkt. Det er anklagemyndigheden, der rejste tiltale om idømmelse af kontaktforbud med elektronisk kontrol, der skal tage stilling til hvordan begæringen behandles og afgive en udtalelse til retten. Det er anklagemyndigheden i den politikreds, der behandler sagen, som forbereder sagen til retten og sørger for at både den domfældte og den forurettede bliver afhørt i forbindelse hermed, hvis det findes nødvendigt. Herefter er det retten, der træffer afgørelse ved kendelse om enten at afvise begæringen, eller at få bragt den elektroniske kontrol til ophør eller ændring. Både den dømte og den

⁷² Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 9 og 13

⁷³ Ibid. s. 14

forurettede skal underrettes om retsmøder i forbindelse med sagens behandling, om retten til at være til stede under retsmøder, og om retten til at udtale sig ved sagen prøvelse i retten.⁷⁴

7.2.6 Sanktionering

Den norske straffelovs § 168 kriminaliserer brud på kontaktforbud og hindring af den elektroniske kontrol. I det følgende undersøges det derfor, hvad der skal til for at ifalde strafansvar efter bestemmelsen.

Det følger af den norske straffelovs § 168, litra a, at en person som ved dom er forvist til eller fra bestemte dele af riget, og som retsstridigt opholder sig et sted, hvor dette er forbudt for vedkommende, eller som på anden måde bryder et kontaktforbud i henhold til den norske straffelovs § 57, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Bestemmelsens objektive gerningsmomenter forbyder således personer, der er idømt et kontaktforbud, at opholde sig indenfor forbudszonen. Dette gælder uanset, om kontaktforbuddet er idømt med eller uden elektronisk kontrol efter den norske straffelovs § 57, stk. 5. Bestemmelsens subjektive gerningsmoment fremgår imidlertid ikke af bestemmelsen, hvorfor hovedreglen i norsk strafferet er den norske straffelovs § 21. Det følger heraf, at hvis intet andet er bestemt, kræver strafansvar efter den norske straffelov fortsæt. I henhold til den norske straffelovs § 22 følger det, at der foreligger fortsæt, når nogen begår en handling, som opfylder gerningsbeskrivelsen i en lov med hensigt, med bevidsthed om at handlingen sikkert eller mest sandsynligt dækker gerningsbeskrivelsen, eller anser det for at være muligt at handlingen opfylder gerningsbeskrivelsen og vælger at handle selv om det skulle være tilfældet. I henhold til den norske straffelovs § 22, stk. 2 foreligger der ligeledes forsæt, hvis lovbryderen ikke er bekendt med at handlingen er ulovlig, jf. den norske straffelovs § 26. En person kan således kun ifalde straf efter den norske straffelovs § 168, litra a, hvis det kan bevises, at en person som ved dom er forvist til eller fra bestemte dele af riget, med forsæt retsstridigt opholder sig et sted, hvor dette er forbudt for vedkommende, eller som på anden måde bryder et kontaktforbud i henhold til den norske straffelovs § 57.

Det følger af den norske straffelovs § 168, litra c, at en person kan straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, hvis den pågældende forsætligt eller grov uagtsomt hindrer at elektronisk kontrol efter den norske straffelovs § 57 kan iværksættes eller hindrer løbende kontrol. Eksempler på at den idømte

⁷⁴ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 13 f. og 16

hindrer iværksættelsen af den elektroniske kontrol er i henhold til forarbejderne, hvis den idømte undlader at møde ved politiet eller fysisk modsætter sig at fodlænken monteres, mens eksempler på at den idømte hindrer den løbende kontrol i henhold til forarbejderne er, hvis den idømte undlader at lade fodlænkens batteri eller opholder sig på lokationer uden dækning.⁷⁵

Af den norske straffelovs § 168, litra c fremgår det, at hindringen af elektronisk kontrol skal være forsætlig eller groft uagtsomt. Forsæt er hovedskyldsformen i norsk strafferet og følger af den norske straffelovs § 22, som redegjort for ovenfor. Uagtsomhed følger af den norske straffelovs § 23, stk. 1, hvorefter den som handler i strid med kravet til forsvarlig adfærd på et område, og som ud fra sine personlige forudsætninger kan bebrejdes, er uagtsom. Det fremgår dog af den norske strafferets § 168, litra c, at hindringen skal være groft uagtsomt, hvorfor hindringen skal være ”*svært klandreværdig*”, og der skal være grundlag for stærk bebrejdelse, jf. den norske straffelovs § 23, stk. 2. Grunden til at personer, der er pålagt elektronisk kontrol, ikke udelukkende kan straffes for forsætlig hindring, men også grov uagtsom hindring, er for at sikre at straffen for at hindre elektronisk kontrol er en reel straftrussel for dem som modarbejder kontrollen. Lovgiver mente, at hvis der udelukkende kunne straffes for forsætlig hindring, ville det kunne blive vanskeligt, at føre bevis for systematiske undladelse af f.eks. at oplade fodlænken.⁷⁶

Brud på kontaktforbud og hindring af elektronisk kontrol medfører således som udgangspunkt samme strafferamme, jf. den norske straffelovs § 168. Det anføres imidlertid i forarbejderne til den norske straffelovs § 57, stk. 5, at det bør have betydning, at der er tale om et brud på en tillægsforpligtelse og ikke et brud på selve kontaktforbuddet, ved straffeudmålingen.⁷⁷ Hvis en person, der er idømt et kontaktforbud med elektronisk kontrol, samtidig er idømt samfundstjeneste eller en betinget dom, vil manglende vedligeholdelse af fodlænken, kunne føre til at den subsidiære eller betingede dom skal afsones.⁷⁸

Et kontaktforbud med elektronisk kontrol skal som hovedregel idømmes sammen med fængselsstraf, idet forbuddet fungerer som en beskyttelse af forurettede, og derfor ikke som et alternativ til

⁷⁵ Ot.prp. nr. 25 (2008-2009), s. 22

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

fængselsstraf. Et kontaktforbud med elektronisk kontrol har således ikke et pønalt formål, hvorfor dette ikke skal føre til at den pågældende modtager en kortere eller betinget dom af denne grund.⁷⁹ Eftersom elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud er en del af strafudmålingen, vil kontrollen kunne ankes, og det bør nævnes om den idømte ønsker kontrollen ophævet eller reduceret, jf. den norske straffeprocesslovs § 314.

7.2.7 Anvendelse af elektronisk kontrol

Af den norske straffelov fremgår det, at retten i nogle tilfælde har pligt, til at vurdere om et kontaktforbud med elektronisk kontrol skal pålægges. I henhold til den norske straffelovs § 282, stk. 2 fremgår det, at når nogen kendes skyldig for trusler, tvang, frihedsberøvelse, vold eller andre krænkelse alvorligt eller gentagne gange mishandler sin eller nuværende eller tidligere ægtefælles eller samlevers slægtning i ret nedstigende linje, skal retten vurdere, om der skal idømmes et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57. Det følger ligeledes af den norske straffelovs § 319, at når nogen kendes skyldig i voldtægt af et barn under 14 år efter § 299, seksuel omgang med et barn mellem 14 og 16 år efter § 302, seksuel handling med barn under 16 år efter §304 eller seksuel krænkende adfærd mv. overfor et barn under 16 år efter § 305, skal retten vurderer om et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57 skal idømmes. I andre tilfælde bør retten overveje, om et kontaktforbud med elektronisk kontrol skal pålægges. Dette kan være for at beskytte andre end den forurettede, f.eks. et barn i en bestemt børnehave eller skoleklasse, eller overfor bandemedlemmer for at forhindre konflikter med rivaliserende grupper, hvor området omfattet af forbuddet kan være specifikke steder hvor bandemedlemmer normalt opholder f.eks. ved gruppens klubhus.⁸⁰

Det er anklagemyndighedens opgave at vurdere, om elektronisk kontrol vil være hensigtsmæssigt at pålægge. Påstanden om elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud skal udarbejdes i samarbejde med politiet, da der skal foretages en politifaglig vurdering af truslen, og om elektronisk kontrol er et egnet tiltag. Anklagemyndigheden skal udarbejde et begrundet forslag til forbudszonen med koordinater, og både den forurettede og den mistænkte skal have lov til at udtale sig i en afhøring.⁸¹

⁷⁹ Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, s. 11

⁸⁰ Ibid. s. 6

⁸¹ Ibid. 8

Det følger af den norske straffelovs § 59, litra c, at et kontaktforbud med elektronisk kontrol kan idømmes sammen med en bøde i indtil 3 år, jf. den norske straffeprosesslovs § 255. Dette kan være relevant, hvis den pågældende person har udøvet en handling af planlagt karakter, men som ikke vurderes at have været farlig. Hvis bøden ikke vedtages, eller sagen skal afgøres som en tilståelses-sag, skal det vurderes, om der skal beskikkes en advokat for den pågældende.⁸²

Det følger af den norske straffelovs § 59, litra d, at et kontaktforbud med elektronisk kontrol kan idømmes sammen med forvaring. Dette kan være relevant, for at forhindre nye forbrydelser i forbindelse med orlov, udgang og prøveløsladelse fra forvaring.⁸³ Pålægning af elektronisk kontrol kræver, at betingelserne for idømmelse af et kontaktforbud med elektronisk kontrol er opfyldt, herunder om der er sandsynlighed for, at den pågældende vil krænke en eller flere personer på tidspunktet for prøveløsladelse. Kontrollen kan i forbindelse med forvaring være særlig relevant, hvis der er tale om en sag angående alvorlig vold i familien, hvor den eller de forurettede er nærtstående til den dømte person. Her vil fristen for den elektroniske kontrol først begynde at løbe fra det tidspunkt, den pågældende bliver løsladt.

Endvidere kan det være relevant at vurdere om kontaktforbud med elektronisk kontrol også skal pålægges personer, der kun midlertidigt opholder sig i Norge uden at være bosat og uden at have tilladelse, og som derfor må forventes enten at forlade Norge eller at blive udvist.⁸⁴

7.3 Besøgsforbud

Det følger af den norske straffeprosesslovs § 222 a, at anklagemyndigheden kan nedlægge besøgsforbud, hvis der er grund til at tro at en person ellers vil begå en strafbar handling overfor en anden person, forfølge en anden person, på anden måde krænke en andens fred eller begå ordensforstyrrelser, som er særlig belastende for en anden person.

Besøgsforbuddet kan, ligesom det norske kontaktforbud i henhold til den norske straffelovs § 57, indebære, at den person forbuddet retter sig mod forbydes at opholde sig på et bestemt sted eller at forfølge, besøge eller på anden måde kontakte en anden person, jf. den norske straffeprosesslovs §

⁸² Ibid. s. 10 f.

⁸³ Ibid. s. 7

⁸⁴ Ibid. s. 5

222 a, stk. 3. Et besøgsforbud kan ligeledes indebære, at en person forbydes at opholde sig i sit eget hjem, jf. den norske straffeprosesslovs § 222 a, stk. 3. Besøgsforbuddet skal gælde for en bestemt tid og højst i et år ad gangen, mens besøgsforbud i eget hjem højst kan vare i tre måneder ad gangen, jf. den norske straffeprosesslovs § 222 a, stk. 5. Varigheden af et besøgsforbud, er således væsentligt mildere end varigheden af et kontaktforbud. Den som forbuddet er rettet mod, kan enten straks eller senere kræve afgørelsen prøvet af retten, og hvis afgørelsen angår et forbud mod at opholde sig i sit eget hjem, skal anklagemyndigheden ”*snarest råd*” eller så vidt muligt inden fem dage efter afgørelsen er truffet, bringe afgørelsen for retten, jf. den norske straffeprosesslovs § 222 a, stk. 7 og 8.

Den 16. juni 2023 blev der fremsat lovforslag om at give anklagemyndigheden hjemmel til at pålægge elektronisk kontrol i forbindelse med besøgsforbud efter den norske straffeprosesslovs § 222 a.⁸⁵ I lovforslaget forslås en ny bestemmelse, hvor anklagemyndigheden kan pålægge elektronisk kontrol af et besøgsforbud, hvis den forbuddet retter sig mod ”*med skjellig grunn*” mistænkes for brud på forbuddet, og elektronisk kontrol anses for nødvendig for at forbuddet bliver overholdt. Endvidere forslås det at elektronisk kontrol kan pålægges sammen med et nyt besøgsforbud, hvis mistanken gælder en krænkelse, som er begået indenfor de sidste 12 måneder. Slutteligt forslås det, at selvom der ikke er ”*skjellig grunn*” til mistanke om brud på besøgsforbud, kan der i særlige tilfælde pålægges elektronisk kontrol af besøgsforbud, når det må antages påkrævet, for at hindre at nogen begår en strafbar handling mod en anden person. Lovforslaget er i øjeblikket til behandling i det norske retsudvalg, hvorefter forslaget skal behandles i det norske Storting.

⁸⁵ Prop. 128 L (2022 – 2023)

8. Sammenligning af den omvendte fodlænke og den omvendte voldsalarm

Det fremgår af beslutningsforslag nr. 78 om en forsøgsordning med omvendt fodlænke, at Danmark bør se mod Norge, hvor der er indført en omvendt voldsalarm for at sikre den nødvendige beskyttelse af offeret og give den voldsudsatte et mere normalt liv. Anvendelse af en elektronisk fodlænke er ikke et nyt koncept i Danmark, idet en person har mulighed for at fuldbyrde en idømt frihedsstraf på personens bopæl under intensiv overvågning og kontrol, hvis betingelserne herfor er opfyldt, jf. den danske straffuldbyrdslovs kapitel 13 a. Denne fodlænkeordning er imidlertid et alternativ til ubetinget fængselsstraf, hvorfor ordningen adskiller sig fra ordningen om elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud efter norsk ret.

Hvis Danmark indfører den omvendte fodlænke, med inspiration fra Norge, vil det derfor være hensigtsmæssigt, at foretage en sammenligning af de relevante forhold i Norge og i Danmark i relation til den elektroniske fodlænke kontrol.

8.1 Tilhold, opholdsforbud og bortvisning efter dansk og norsk ret

Når den norske straffelovs § 57 om kontaktforbud og den norske straffeprocesslovs § 222 a sammenholdes med foranstaltningerne efter den danske straffelov og tilholdsloven, synes bestemmelserne at indeholde mange af de samme elementer.

Det fremgår af den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a, at et kontaktforbud kan indebære, at den forbuddet retter sig mod, forbydes at opholde sig i bestemte områder. Tilsvarende fremgår det af tilholdslovens § 3, at en person ved et opholdsforbud kan forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes. Der er således tale om opholdsforbud i begge tilfælde, men en væsentlig forskel på de to bestemmelser er, at kompetencen til at pålægge et kontaktforbud efter norsk ret ligger hos retten, og efter dansk ret ligger kompetencen hos politidirektøren. I Norge er et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57 således en strafferetlig reaktion, der idømmes i forbindelse med straf, mens et opholdsforbud efter tilholdslovens § 3 er en administrativ afgørelse, der er omfattet af almindelige forvaltningsretlige regler og principper.

I henhold til den norske straffeprocesslovs § 222 a, kan den norske anklagemyndighed pålægge en person et besøgsforbud, som efter ordlyden af bestemmelsen i høj grad er tilsvarende ordlyden af et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57. Det følger af den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra a, at en besøgsforbud kan indebære, at den forbuddet retter sig mod, forbydes at opholde sig på et bestemt sted. Der er således tale om et opholdsforbud. De væsentligste forskelle mellem et opholdsforbud i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a og et opholdsforbud i henhold til den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra a er hvem der har kompetencen til at pålægge forbuddene, varigheden af forbuddene og adgangen til at få prøvet forbuddet i retten. Et opholdsforbud efter den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra a er en straffeprocessuel afgørelse, der træffes af anklagemyndigheden, og eftersom kompetencen til at pålægge et opholdsforbud efter tilholdslovens § 3 ligger hos politidirektøren, vil der kunne argumenteres for at et opholdsforbud efter den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra a, er mere sammenlignelig med et opholdsforbud efter bestemmelsen om opholdsforbud efter tilholdslovens § 3.

I dansk ret findes der endvidere opholdsforbud efter den danske straffelovs § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236. Retsvirkningen af opholdsforbuddene efter den danske straffelov er den samme, som ved et kontaktforbud efter norsk lov: et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder. Fælles for disse bestemmelser er, at det er retten der har kompetencen til at idømme opholdsforbuddet, hvorved der er tale om strafferetlige reaktioner, der idømmes i forbindelse med straf. Den væsentligste forskel på et opholdsforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra a og opholdsforbuddene efter den danske straffelov er imidlertid betingelserne for at idømme forbuddene. Ordlyden af den norske bestemmelse er formuleret bredt, således muligheden for at idømme et kontaktforbud med opholdsforbud ikke begrænses til enkelte lovovertrædelser, mens ordlyden af opholdsforbuddene efter den danske straffelov er betinget af at den pågældende person enten er dømt for banderelateret kriminalitet, terrorisme, personfarlig kriminalitet mv. eller sædelighedsforbrydelser, hvorved muligheden for at idømme et opholdsforbud væsentligt begrænses.

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra b, at et kontaktforbud kan indebære, at den forbuddet retter sig mod, forbydes at forfølge, besøge eller på anden vis kontakte en anden person. Tilsvarende følger det af tilholdslovens § 1, at ved et tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation,

eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden. Disse to forbud minder også tilstrækkeligt om hinanden, dog indeholder ordlyden af et tilhold efter dansk ret ikke et forbud mod at besøge. En anden forskel af mere væsentlig karakter er, at kompetencen til at pålægge et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra b ligger hos retten og efter tilholdslovens § 1 ligger kompetencen hos politidirektøren.

I henhold til den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra b, har anklagemyndigheden mulighed for at pålægge et kontaktforbud, hvorved den forbuddet retter sig mod, forbydes at forfølge, besøge eller på anden måde kontakte en anden person. De væsentligste forskelle mellem et kontaktforbud i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra b og et kontaktforbud i henhold til den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra b er hvem der har kompetencen til at pålægge forbuddene, varigheden af forbuddene og adgangen til at få prøvet forbuddene i retten. Et kontaktforbud efter den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra b er en straffeprocessuel afgørelse, der træffes af anklagemyndigheden, og eftersom kompetencen til at pålægge et kontaktforbud efter tilholdslovens § 1 ligger hos politidirektøren, vil der kunne argumenteres for at et kontaktforbud efter den norske straffeprocesslovs § 222 a, stk. 3, litra b, er mere sammenlignelig med et kontaktforbud efter bestemmelsen om tilhold i henhold til tilholdslovens § 1.

I dansk ret kan der endvidere idømmes et kontaktforbud efter straffelovens § 79 b og § 236. Retsvirkningen af kontaktforbuddene efter straffeloven er den samme som ved et kontaktforbud efter norsk lov: et forbud mod at søge at kontakte personer. Fælles for disse bestemmelser er ligeledes, at det er retten der har kompetencen til at idømme kontaktforbuddet. Den væsentligste forskel på et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, litra b og kontaktforbud efter den danske straffelovs § 79 b og § 236 er imidlertid betingelserne for at idømme forbuddet. Ordlyden af den norske bestemmelse er formuleret bredt, således muligheden for at idømme et kontaktforbud ikke begrænses til enkelte lovovertrædelser, mens idømmelse af kontaktforbud efter den danske straffelovs § 79 b og § 236 er betinget af, at den pågældende person enten er dømt for terrorisme eller sædelighedsforbrydelser, hvorved muligheden for at idømme et kontaktforbud væsentligt begrænses.

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 3, at et kontaktforbud kan indebære, at en person forbydes at opholde sig i sit eget hjem. Tilsvarende fremgår det af tilholdslovens § 7, at en person

over 18 år kan forbydes at opholde sig i sit hjem. Der er således tale om bortvisning i begge tilfælde, men en væsentlig forskel på de to bestemmelser er, at kompetencen til at pålægge et kontaktforbud efter norsk ret ligger hos retten, og efter dansk ret ligger kompetencen hos politidirektøren.

I henhold til den norske straffeprosesslovs § 222 a, kan den norske anklagemyndighed tilsvarende forbyde en person at opholde sig i sit eget hjem, og ordlyden af bestemmelsen er i høj grad er tilsvarende ordlyden af et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57. De væsentligste forskelle mellem en bortvisning efter den norske straffeprosesslovs § 222 a og en bortvisning efter den norske straffelovs § 57 er kompetencen til at pålægge bortvisningen, varigheden af bortvisningen og adgangen til at få prøvet bortvisningen i retten. Eftersom kompetencen til at pålægge en bortvisning efter tilholdslovens § 7 ligeledes ligger hos politidirektøren, vil der kunne argumenteres for at en bortvisning efter den norske straffeprosesslovs § 222 a, er mere sammenlignelig med en bortvisning efter tilholdslovens § 7.

Det kan heraf udledes, at opholdsforbud og kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, er sammenlignelig med opholdsforbuddene og kontaktforbuddene efter § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236 i den danske straffelov, mens et opholdsforbud, kontaktforbud og en bortvisning efter den norske straffeprosesslovs § 222 a er mere sammenlignelig med § 1 om tilhold, § 3 om opholdsforbud og § 7 om bortvisning efter den danske tilholdslov.

8.2 Forholdet til EMRK

EMRK blev i 1992 inkorporeret i dansk ret ved inkorporeringsloven, og har forrang for modstridende dansk lovgivning.⁸⁶ En bestemmelse om pålægning af elektronisk kontrol med inspiration fra norsk ret skal derfor være i overensstemmelse med de grundlæggende menneskerettigheder, hvorfor elektronisk kontrol skal undersøges i henhold til bestemmelserne i konventionen.

Det bemærkes at EMD ikke ses direkte at have taget stilling til elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud eller et opholdsforbud, men retspraksis fra EMD kan give nogle retningslinjer.

8.2.1 EMRK artikel 5 – Retten til frihed og personlig sikkerhed

Det følger af EMRK artikel 5, stk. 1, litra a, at *”enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde: a) lovlig forvaring af en person efter domfældelse af en kompetent domstol”*.

Hvis den elektroniske kontrol kan karakteriseres som frihedsberøvelse, kan det således være i strid med EMRK artikel 5 at pålægge kontrollen, uden at den pågældende person bliver dømt hertil af retten. Frihedsberøvelse skal imidlertid afgrænses over for indgreb i retten til fri bevægelighed efter tillægsprotokol 4 til EMRK (herefter EMRK TP4) artikel 2.⁸⁷

Forskellen på frihedsberøvelse og indgreb i retten til fri bevægelighed er et spørgsmål om grad og intensitet og ikke et spørgsmål om karakter.⁸⁸ Når en person bliver underkastet begrænsninger i bevægelsesfriheden, herunder præventive foranstaltninger for at modvirke kriminalitet, f.eks. ikke at kontakte eller omgås med bestemte personer eller grupper af personer mv. vil der almindeligvis være tale om et indgreb i retten til fri bevægelighed og ikke en frihedsberøvelse efter EMRK artikel 5.⁸⁹

En ordning med elektronisk kontrol kan virke indgribende i den pågældende persons bevægelsesfrihed, og indgrebet medfører betydelige ulemper for den, som pålægges kontrollen. Den pågældende vil være afskåret fra at opholde sig og færdes inde i området omfattet af forbuddet i hele eller dele af

⁸⁶ Lovbekendtgørelse nr. 138 af 26. januar 2022

⁸⁷ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 411

⁸⁸ Ibid. s. 411 f.

⁸⁹ Ibid. s. 413

den periode, hvor kontaktforbuddet er gældende. Endvidere skal en fodlænke monteres om anklen på den pågældende person, og denne skal oplades dagligt, samt den pågældende skal sørge for, at opholde sig steder med dækning. Derudover kan fodlænken give anledning til udfordringer i tilfælde af flyrejser, som kun kan ske efter aftale med politiet. Der kan imidlertid argumenteres for, at den pågældende uden for området, der er omfattet af forbuddet, kan bevæge sig frit rundt, uden begrænsninger. Så længe den pågældende ikke bevæger sig ind i forbudszonen, kan vedkommende således leve et almindeligt liv. Der vil derfor kunne argumenteres for, at elektronisk kontrol kan udgøre en begrænsning i bevægelsesfriheden efter EMRK TP4, men ikke en frihedsberøvelse efter EMRK artikel 5.

8.2.2 EMRK Tillægsprotokol 4 artikel 2 – Retten til fri bevægelighed

I henhold til EMRK TP4 artikel 2, stk. 1 følger det at *"enhver, der retsmæssigt opholder sig på en stats territorium, har inden for dette territorium ret til bevægelsesfrihed og til frit at vælge sit opholdssted"*. EMRK TP4, artikel 2, stk. 1 er ikke absolut, hvorfor der kan foretages indgreb i bevægelsesfriheden efter bestemmelsens stk. 3 og 4. I nærværende sammenhæng findes stk. 3 relevant.

I henhold til EMRK TP4 artikel 2, stk. 3, følger det at *"udøvelsen af disse rettigheder skal ikke være underkastet andre begrænsninger end sådanne, som er i overensstemmelse med loven, og som i et demokratisk samfund er nødvendige af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde ordre public, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og frihedsrettigheder."*

Der er således tre krav der skal være opfyldt, før en foranstaltning om elektronisk kontrol kan være forenelig med retten til fri bevægelighed, navnlig et legalitetskrav, nødvendighedskrav og proportionalitetskrav.

8.2.2.1 Legalitetskravet

EMRK TP4, artikel 2, stk. 3 indeholder et legalitetskrav, idet begrænsninger i bevægelsesfriheden skal være *"i overensstemmelse med loven"*. Det følger af retspraksis, at dette legalitetskrav ud over at kræve hjemmel i lov for indgrebet, også stiller krav til at loven skal være tilgængelig og forudsigelig. Dette kan udledes af dommen *De Tommaso v. Italy*, hvor klageren var pålagt præventive

foranstaltninger, herunder et påbud om ophold i en bestemt by og ophold på bopæl om natten mv. Her udtalte EMD ”*the Court reiterates it’s settled case-law, according to which the expression “in accordance with law” not only requires that the impugned measure should have some basis in domestic law, but also refers to the quality of the law in question, requiring that it should be accessible to the persons concerned and foreseeable as to its effects...*”⁹⁰

Herved skal forstås at en bestemmelse skal være tilgængelig for borgeren, og forudsigelig således den er formuleret tilstrækkelig præcist til, at borgere kan tilpasse deres adfærd. At bestemmelsen skal være tilgængelig indebærer, at de berørte skal have tilstrækkelig adgang til retsreglen.⁹¹ At bestemmelsen skal være forudsigelig indebærer, at borgerne – om nødvendigt med passende rådgivning – i et efter omstændighederne rimeligt omfang skal kunne forudse de konsekvenser, som en given handling kan medføre.⁹² Præcisionen af en bestemmelse afhænger af indholdet af bestemmelsen, det område den skal omfatte samt antallet af personer og disses stilling, som bestemmelsen er rettet mod.⁹³ Kravet om forudsigelighed forhindrer ikke, at bestemmelser, der overligger et skøn til myndigheder og domstole, kan være i overensstemmelse med EMRK, så længe at rækkevidden af denne skønsbeføjelse er angivet.⁹⁴

I *De Tommaso v. Italy* fremgik det af sagens faktum, at en person kunne pålægges præventive foranstaltninger af en domstol, når den pågældende, på baggrund af faktuelle beviser, anses for en vane-forbryder, hvis personen anses for at leve, selv delvist, for et udbytte fra strafbart forhold eller hvis personen anses for at have begået kriminalitet over for mindreårige eller udgør en trussel mod sundheden, sikkerheden eller den offentlige orden.⁹⁵ EMD fandt, at den italienske lovgivning ikke indeholdte tilstrækkeligt detaljerede bestemmelser om, hvilke former for adfærd, der kunne udgøre en trussel, og ligeledes fandt EMD, at lovgivningen ikke med tilstrækkelig klarhed angav rækkevidden eller måden, hvorpå skønsbeføjelsen skulle udøves, og derfor ikke var formuleret tilstrækkeligt præcist til at yde beskyttelse mod vilkårlige indgreb, og til at sætte klageren i stand til at tilpasse sin adfærd, og i tilstrækkelig grad forudse pålægningen af forebyggende foranstaltninger.⁹⁶ Endvidere

⁹⁰ *De Tommaso v. Italy*, præmis 106

⁹¹ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 840

⁹² *De Tommaso v. Italy*, præmis 107

⁹³ *Ibid.* præmis 108

⁹⁴ *Ibid.* præmis 109

⁹⁵ *Ibid.* præmis 34

⁹⁶ *De Tommaso v. Italy*, præmis 117-118

fandt EMD at nogle af de præventive foranstaltninger var formuleret meget generelt, og indholdet var vagt og ubestemt, herunder særligt forpligtelsen til at ”*lead an honest and law-abiding life*” og ”*not give cause for suspicion*”.⁹⁷ Kravene til forudsigelighed var således ikke opfyldt.

Omvendt fandt EMD i sagerne *Landvreugd v. the Netherlands* og *Olivieira v. the Netherlands*, at kravet til forudsigelighed var opfyldt. I sagerne var der tale om en bestemmelse, der medførte at klagerne blev påbudt ikke at befinde sig i en specifik del af Amsterdam i en periode på 14 dage.⁹⁸ Bestemmelsen beføjede borgmesteren til at udstede påbud i forbindelse med personer, der besidder eller videresælger narkotika mv., og påbuddene kunne håndhæves af politiet.⁹⁹ EMD fandt, at bestemmelsen var tilgængelig for klagerne, idet retspraksis vedrørende fortolkningen af bestemmelsen var offentliggjort. Endvidere fremhævede EMD, at klagerne seks gange havde fået besked på at forlade området, og klagerne fik en advarsel om, at hvis de begik lignende lovovertrædelser igen inden for den nærmeste fremtid, ville de blive pålagt et opholdsforbud i området med en varighed af 14 dage.¹⁰⁰ Bestemmelsen var således tilgængelig og forudsigelig, hvorfor opholdsforbuddet var gyldigt.

8.2.2.2 Nødvendighedskravet

Et indgreb i bevægelsesfriheden efter EMRK TP4, artikel 2 kan være i overensstemmelse med konventionen, hvis indgrebet er begrundet i et af de i bestemmelsen oplistede formål, navnlig ”*af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde ordre public, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og frihedsrettigheder.*”

Særligt relevant er ”*for at forebygge forbrydelse*”, idet formålet kan indebære præventive foranstaltninger vedrørende en person der enten er mistænkt eller dømt for en forbrydelse. Disse præventive foranstaltninger kan f.eks. udgøre et forbud mod at opsøge bestemte steder eller personer.¹⁰¹

⁹⁷ Ibid. præmis 119

⁹⁸ *Olivieira v. the Netherlands*, præmis 10 samt *Landvreugd v. the Netherlands*, præmis 10

⁹⁹ *Olivieira v. the Netherlands*, præmis 29-30 samt *Landvreugd v. the Netherlands*, præmis 38-39

¹⁰⁰ *Olivieira v. the Netherlands*, præmis 51 og 57-59 samt *Landvreugd v. the Netherlands*, præmis 58 og 64-66

¹⁰¹ Kjølbro, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 1431

8.2.2.3 Proportionalitetskravet

Et indgreb i bevægelsesfriheden efter EMRK TP4, artikel 2 kan være i overensstemmelse med konventionen, hvis foranstaltninger ”i et demokratisk samfund er nødvendige”. Dette indebærer et krav om, at indgrebet skal modsvare ”et presserende socialt behov”, og at der må foretages en proportionalitetsafvejning, hvorefter de anvendte foranstaltninger skal være rimelige og egnede til at opnå det legitime formål, og at der ikke findes andre og mindre indgribende foranstaltninger, der er egnede til at opfylde det legitime formål.¹⁰² Medlemsstaterne har en vis skønsmargin ved vurderingen af om proportionalitetskravet er opfyldt, og omfanget heraf kan variere i forhold til rettighedens karakter, betydningen af indgrebet for den enkelte, intensiteten af indgrebet, karakteren af de aktiviteter indgrebet vedrører og karakteren af de anerkendelsesværdige formål som varetages ved indgrebet. Derudover har det betydning, om der er en vis grad af ensartethed i retstilstanden mellem medlemsstaterne på retsområdet, idet der ved en ensartet retstilstand medfører en mere snæver skønsmargin.¹⁰³

I *Hajibeyli v. Azerbaijan* blev klageren som en præventiv foranstaltning, under efterforskningen af sagen, pålagt ikke at forlade sin bopæl.¹⁰⁴ Foranstaltningen varede i mere end 5 år og 4 måneder inden den ophørte.¹⁰⁵ EMD udtalte at ”the restriction may be justified in a given case only if there are clear indications of a genuine public interest which outweigh the individual’s right to freedom of movement”.¹⁰⁶

Dette indebærer således, at de foranstaltninger, der bliver pålagt en person, som kan karakteriseres som et indgreb i bevægelsesfriheden efter EMRK TP4, artikel 2, er i overensstemmelse med konventionen, hvis der er klare indicier for, at der foreligger en reel almen interesse, som vejer tungere end den enkeltes ret til fri bevægelighed. EMD fandt, at foranstaltningen var i strid med retten til fri bevægelighed, idet straffesagen var urimeligt langvarig, endvidere gjorde anklagemyndigheden ikke fremskridt i efterforskningen i mere end fem år, og foranstaltningens nødvendighed blev ikke prøvet undervejs.¹⁰⁷

¹⁰² Ibid., s. 853 f.

¹⁰³ Ibid. s. 854 f.

¹⁰⁴ Hajibeyli v. Azerbaijan, præmis 12

¹⁰⁵ Ibid. præmis 48

¹⁰⁶ Ibid. præmis 63

¹⁰⁷ Ibid. præmis 66 og 69

I *Labita v. Italy* var klageren mistænkt for at være en del af mafiaen. Klageren var sideløbende med straffesagen pålagt præventive foranstaltninger, herunder ikke at forlade sin bopæl uden at underrette de myndigheder, der var ansvarlige for at føre tilsyn med ham mv.¹⁰⁸ De præventive foranstaltninger var suspenderet, indtil der var afsagt dom i straffesagen. Klageren blev frifundet, og efterfølgende blev de præventive foranstaltninger sat i kraft.¹⁰⁹ EMD udtalte:

*” An acquittal does not necessarily deprive such measures of all foundation, as concrete evidence gathered at trial, though insufficient to secure a conviction, may nonetheless justify reasonable fears that the person concerned may in the future commit criminal offences. ”*¹¹⁰

Dette indebærer, at præventive foranstaltninger, der er pålagt inden der er afsagt dom i en straffesag, og som udgør et indgreb i retten til fri bevægelighed, kan være i overensstemmelse med konventionen, selvom personen bliver frifundet, hvis der er konkrete beviser, der kan retfærdiggøre en rimelig frygt for at den pågældende person i fremtiden vil begå strafbare handlinger, selvom beviserne ikke er tilstrækkelige til at opnå domfældelse under retssagen. EMD fandt, imidlertid at de præventive foranstaltninger han blev pålagt, ikke var proportionale, idet der ikke var andre konkrete beviser for, at han ville begå en lovovertrædelse, end at klagerens afdøde svoger var mafiaboss. Derudover fandt EMD, at idet klageren ikke tidligere var straffet, at han var blevet frifundet for anklagen om, at han var medlem af mafiaen, og at der ikke kunne findes konkrete beviser til støtte for denne påstand under efterforskningen og retssagen, var proportionaliteten af indgrebene i strid med EMRK TP4, artikel 2.¹¹¹

I *Vlasov and Benyash v. Russia* var klagerne blevet idømt 3 års fængsel og fik i forlængelse heraf afslag på deres ansøgninger om udstedelse af pas.¹¹² EMD udtalte at *”under Article 2 §§ 2 and 3 of Protocol No. 4 the authorities are under an obligation to ensure that a restriction of an individual’s right to leave his or her country is, from the outset and throughout its duration, justified and proportionate. That assessment should normally be subject to review by the courts, since they offer the best guarantees of independence, impartiality and lawfulness of the procedures. ”*¹¹³

¹⁰⁸ *Labita v. Italy*, præmis 63

¹⁰⁹ *Ibid.* præmis 69

¹¹⁰ *Ibid.* præmis 195

¹¹¹ *Ibid.* præmis 196-197

¹¹² *Vlasov and Benyash v. Russia*, præmis 8-9 og 14-15

¹¹³ *Ibid.* præmis 32

Myndighederne skal således sikre sig at en præventiv foranstaltning, der bliver pålagt en person, er nødvendig og proportionel i hele perioden den er pålagt. Derudover bør der være adgang til, at få den præventive foranstaltning prøvet ved retten. EMD påpeger at indgreb i retten til fri bevægelighed efter EMRK TP4, artikel 2, kan tillades for personer, der er mistænkt og endnu ikke dømt.¹¹⁴

EMD udtalte endvidere at: ”*such restrictions can be justified in a given case only if there are clear indications of a genuine public interest which outweigh the individual’s right to freedom of movement. They must be based on concrete elements which are truly indicative of the continued existence of the risk that such measures seek to forestall.*”¹¹⁵

Der skal således være klare indikationer på en reel offentlig interesse, som opvejer den enkeltes ret til fri bevægelighed. Disse indikationer skal indebære konkrete elementer af den risiko, som den præventive foranstaltning søger at forhindre. EMD fandt, at foranstaltningen ikke var proportionel, idet den russiske domstol ikke havde overvejet de specifikke grunde, som klageren havde fremført for at retfærdiggøre behovet for at rejse til udlandet, eller vurderet om begrænsningerne af klagerens ret til at forlade Rusland var en proportionel foranstaltning, og om den skabte en rimelig balance mellem almene interesser og klagerens ret til fri bevægelighed.¹¹⁶

Det lægges derfor til grund, at pålægning af elektronisk kontrol vil være et indgreb i retten til fri bevægelighed efter EMRK TP4, artikel 2, stk. 1. Indgrebet kan dog være foreneligt med konventionen, hvis kravet om legalitet, nødvendighed og proportionalitet er opfyldt. Indgrebet skal således have hjemmel i lov, samt være tilgængelig og forudsigelig for borgeren. En ordning med elektronisk kontrol vil kunne anses for nødvendig for at forebygge forbrydelse, og ligeledes vil ordningen være proportionel, hvis der er klare indikationer på en reel offentlig interesse, som opvejer den enkeltes ret til fri bevægelighed. Derudover vil myndighederne skulle sikre sig, at elektronisk kontrol er nødvendig og proportionel i hele perioden kontrollen er pålagt, hvorfor der bør være adgang til at få kontrollen prøvet ved retten.

¹¹⁴ Ibid. præmis 33

¹¹⁵ Ibid. præmis 34

¹¹⁶ Ibid. præmis 36-38

8.2.3 EMRK artikel 6 – Ret til retfærdig rettergang

I henhold til EMRK artikel 6, stk. 1, 1. pkt. følger det at ” *enhver skal, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse, være berettiget til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig tid for en ved lov oprettet uafhængig og upartisk domstol*”. Bestemmelsen indebærer således en ret til retfærdig rettergang, når der skal træffes afgørelse i en straffesag eller i en civil sag.

Spørgsmålet er derefter, om et kontaktforbud med elektronisk kontrol vil udgøre en ”straf” i konventionens forstand. Ved vurderingen af, om der er tale om en straffesag, vil der skulle lægges vægt på den retlige klarificering efter national ret af de overtrådte regler, overtrædelsens karakter og karakteren og intensiteten af sanktionen, jf. Engel kriterierne.¹¹⁷

Bestemmelserne om opholdsforbud efter den danske straffelovs § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236 tilhører strafferetten, hvorfor tvisten allerede af den grund vil være omfattet af den strafferetlige del af artikel 6.¹¹⁸

Bestemmelserne om tilhold, opholdsforbud og bortvisning efter tilholdsloven er imidlertid placeret uden for straffeloven. Inden 2011 da lovgiver samlede bestemmelserne om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i tilholdsloven, var reglen om tilhold placeret i straffeloven. I forarbejderne til tilholdsloven bemærkes det at ”... *det forhold, at overtrædelse af tilhold ikke fremover vil være omfattet af straffeloven, ikke skal ses som udtryk for en ændret vurdering af alvorligheden af sådanne overtrædelser. Opretholdelse af den nugældende strafferamme for overtrædelse af tilhold på bøde eller fængsel indtil 2 år vil understrege, at der på ingen måde tilsigtes en lempelse med ændringen*”.¹¹⁹ Det må antages at et opholdsforbud og en bortvisning fra eget hjem, er mindst lige så indgribende foranstaltninger som et tilhold, hvorfor der kan argumenteres for at der er tale om en straffesag i konventionens forstand.

Endvidere vil det ved vurderingen af overtrædelsens karakter have betydning, om der er tale om en bestemmelse, der retter sig mod alle borgere, hvilket er tilfældet for bestemmelserne i tilholdsloven,

¹¹⁷ Engel and others v. the Netherlands, præmis 82

¹¹⁸ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 531

¹¹⁹ Lovforslag nr. 10 af 9. november 2011, s. 10

idet de er generelle og ikke begrænset til en specifik persongruppe. Ved vurderingen af karakteren og intensiteten af sanktionen bør det bemærkes, at selvom der ikke er tale om en frihedsstraf i henhold til EMRK artikel 5, er der stadig tale om en indgrebene foranstaltning. Pålægning af elektronisk kontrol indebærer, at en person får monteret en fodlænke om anklen, som vedkomne selv har pligt til at oplade og vedligeholde. Denne fodlænke kan for nogle opleves generende, og begrænse en persons muligheder for flyrejser, som kun kan ske efter aftale med politiet. Anvendelsen af elektronisk kontrol er et tiltag, der ikke har et straffende formål, men i stedet et forebyggende formål, hvorved den elektroniske fodlænke skal virke afskrækkende for den dømte. Elektronisk kontrol skal imidlertid idømmes sammen med fængselsstraf, hvorfor der samlet set kan være tale om at ordningen udgør en "straf" i konventionens forstand. Det vil dog være op til ordlyden og retsvirkningen af en fremtidig dansk bestemmelse vedrørende elektronisk kontrol, om ordningen vil udgøre en straf i konventionens forstand.

En præventiv foranstaltning, der har til formål at forebygge kriminalitet, vil imidlertid ikke nødvendigvis være en straffesag i konventionens forstand, ligesom et forbud for en person af forebyggende grunde om ikke at færdes på bestemte steder ikke bliver en straffesag blot som følge af, at manglende overholdelse er strafsanktioneret.¹²⁰ EMD har derimod i *De Tommaso v. Italy* fastslået, at i det omfang en afgørelse om et kontaktforbud ikke har karakter af at være en straffesag, kan der være tale om en civil sag i konventionens forstand.¹²¹ EMD udtalte at:

*"The Court therefore observes that there has been a shift in its own case-law towards applying the civil limb of Article 6 to cases which might not initially appear to concern a civil right, but which may have direct and significant repercussions on a private right belonging to an individual..."*¹²²

Det lægges derfor til grund, at pålægning af elektronisk kontrol, uanset om kontrollen pålægges i forbindelse med bestemmelserne i straffeloven eller bestemmelserne i tilholdsloven, vil udløse retssikkerhedsgarantierne efter EMRK artikel 6. For at en ordning med elektronisk kontrol vil være i overensstemmelse med konventionen, skal der således være adgang til blandt andet domstolsprøvelse, og adgang til at få en advokat beskikket.

¹²⁰ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 542

¹²¹ *De Tommaso v. Italy*, præmis 151-155

¹²² *Ibid.* præmis 151

8.2.4 EMRK artikel 6, stk. 2 - Uskyldsformodningen

Uskyldsformodningen følger af EMRK artikel 6, stk. 2, hvorefter enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil personens skyld er bevist i overensstemmelse med loven. Uskyldsformodningen er et af elementerne i en retfærdig rettergang i henhold til EMRK artikel 6, stk. 1.

I dommen *El Kaada v. Germany* udtalte EMD at ”*the principle of presumption of innocence will be violated if a judicial decision or a statement by a public official concerning a person charged with a criminal offence reflects an opinion that he is guilty before he has been proved guilty according to law. It suffices, even in the absence of any formal finding, that there is some reasoning suggesting that the court or the official regards the accused as guilty...*”¹²³

I *El Kaada v. Germany* havde klageren modtaget en betinget fængselsstraf. Klageren blev i prøvetiden sigtet for et nyt forhold, hvorefter den tyske ret traf afgørelse om, at klageren skulle fuldbyrde den betingede fængselsstraf. Afgørelsen var imidlertid baseret på, at den tyske ret havde fastslået, at klageren var skyldig i det nye forhold, selvom klageren endnu ikke var blevet dømt for forholdet.¹²⁴ I henhold til den tyske lovgivning, skulle den tyske ret være sikker på, at en person havde begået lovovertrædelsen, før retten kunne træffe afgørelse om, hvorvidt den betingede dom skulle fuldbyrdes. EMD fandt, at den tyske rets afgørelse vedrørende fuldbyrdelse af den betingede dom, var i strid med uskyldsformodningen, idet klageren endnu ikke var dømt for forholdet.¹²⁵

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 1, at før en person kan idømmes et kontaktforbud og pålægges elektronisk kontrol, skal personen have begået en strafbar handling. Det skal således være bevist ved retten at personen er skyldig. Dette må anses for at være i overensstemmelse med uskyldsformodningen i henhold til EMRK artikel 6, stk. 2. Det skal derimod undersøges, om en ordning med elektronisk kontrol pålagt i henhold til de danske bestemmelser om forbud efter tilholdsloven og straffeloven vil kunne anses for at være i overensstemmelse med uskyldsformodningen i henhold til EMRK artikel 6, stk. 2.

¹²³ *El Kaada v. Germany*, præmis 53

¹²⁴ *Ibid.* præmis 6-12

¹²⁵ *Ibid.* præmis 62-64

Det følger af den danske straffelovs § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236, at idømmelse af opholdsforbud og kontaktforbud mv. forudsætter, at den pågældende person er dømt for en lovovertrædelse, se f.eks. den danske straffelovs § 79 a, stk. 1, hvorefter ”den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse...”. Det skal således være bevist ved retten, at personen er skyldig i en lovovertrædelse, hvorfor forbuddene i henhold til den danske straffelov må anses for at være i overensstemmelse med uskyldsformodningen i henhold til EMRK artikel 6, stk. 2.

Det følger imidlertid af tilholdslovens § 2, § 2 a, § 4 og § 8, at kompetencen til at give et tilhold, opholdsforbud og bortvisning ligger hos politidirektøren, og afgørelserne i disse sager skal træffes af en jurist. Sagen kommer således ikke igennem en hovedforhandling, hvorved retten tager stilling til skyldsspørgsmålet. Pålægning af et tilhold, opholdsforbud og bortvisning med elektronisk kontrol vil således være baseret på, om juristen er overbevist om at betingelserne for pålægning af foranstaltningen er opfyldt, hvilket kan anses for problematisk, idet et tilhold, opholdsforbud og bortvisning med elektronisk kontrol må anses for væsentligt mere indgribende end foranstaltningen uden elektronisk kontrol. Hvis der gives et tilhold, opholdsforbud eller en bortvisning med elektronisk kontrol, og der indføres adgang til at få prøvet spørgsmålet ved retten, vil dette ske ved kendelse, hvilket indebærer en væsentlig mere forenklet behandling sammenlignet med en hovedforhandling, hvor principperne om bevisumiddelbarhed og mundtlighed gælder, jf. den danske retsplejelovs § 148 og § 880. En ordning med elektronisk kontrol i forbindelse med tilhold, opholdsforbud og bortvisning, kan således være i strid med uskyldsformodningen i henhold til EMRK artikel 6, stk. 2. Samme udgangspunkt må gælde i henhold til strakstilhold efter tilholdslovens § 2 a, idet betingelserne for pålægningen heraf er lempeligere end ved almindeligt tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

8.2.5 EMRK artikel 3 – Nedværdigende behandling

I henhold til EMRK artikel 3, følger det at ”ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf. Danmark har en positiv pligt til at træffe rimelige foranstaltninger for at forhindre en reel risiko for mishandling. Dette kan indebære, at vedtage strafferetlige bestemmelser, der beskytter personer mod mishandling i strid med artikel 3 og til at håndhæve disse i praksis. Denne pligt kan udledes af dommen *B. v. the Republic of Moldova*, hvor klageren havde

været udsat for vold af sin eksmand og staten ikke havde gjort noget for at standse dette eller forhindre gentagelse.¹²⁶ EMD udtalte at:

*”Article 1 of the Convention, taken in conjunction with Article 3, imposes on the States positive obligations to ensure that individuals within their jurisdiction are protected against all forms of ill-treatment prohibited under Article 3, including where such treatment is administered by private individuals... This obligation should include effective protection of, inter alia, an identified individual or individuals from the criminal acts of a third party, as well as reasonable steps to prevent ill-treatment of which the authorities knew or ought to have known”.*¹²⁷

Det afgørende er således, om myndighederne vidste eller burde have vidst at der var en reel risiko for mishandling, og hvis dette er tilfældet, er det afgørende om myndighederne har handlet tilstrækkeligt for at beskytte personer mod denne behandling enten ved at straffeforfølge gerningspersonen eller ved at træffe foranstaltninger til beskyttelse af den forurettede.¹²⁸

I dommen *B. v. the Republic of Moldova* udtalte EMD endvidere at *”interference by the authorities with the private and family life may become necessary in order to protect the health and rights of a person or to prevent criminal acts in certain circumstances... To that end States are to maintain and apply in practice an adequate legal framework affording protection against acts of violence by private individuals”.*¹²⁹

Disse strafferetlige bestemmelser og retshåndhævelsen heraf skal afskrække personer fra at begå sådanne handlinger, og hvis bestemmelserne overtrædes, skal gerningspersonen sanktioneres på en effektiv og afskrækkende måde.¹³⁰ Danmark kan derfor ifalde ansvar for privates handlinger, der krænker andre privates rettigheder, hvis Danmark formelt eller stiltiende godkender sådanne handlinger.

En ordning med elektronisk fodlænke i dansk ret kan således medføre, at Danmark opfylder sin positive forpligtelse i henhold til EMRK artikel 3 om retten til ikke at blive udsat for tortur,

¹²⁶ *B. v. the Republic of Moldova*, præmis 3

¹²⁷ *Ibid.* præmis 43

¹²⁸ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 354

¹²⁹ *B. v. the Republic of Moldova*, præmis 46

¹³⁰ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 356

umenneskelig eller nedværdigende behandling. Det fremgår af retspraksis, at strafferetlige bestemmelser og retshåndhævelsen heraf skal afskrække personer fra udøve mishandling i strid med artikel 3, og at hvis bestemmelserne overtrædes, skal gerningspersonen sanktioneres på en effektiv og afskrækkende måde. Norge erfarer, at de fleste personer, som er pålagt elektronisk kontrol, overholder tilholdet, og at de ændrer adfærd undervejs, således ændringen varer ved når politiet fjerner fodlænk. En ordning med elektronisk fodlænke i Danmark inspireret af ordningen i Norge vil derfor være i overensstemmelse med en sådan ordnings formål: beskyttelse af ofre for partnervold og stalking.

8.2.6 EMRK artikel 8 – Retten til familieliv

Den norske højesteret har udtalt, at hvis den domfældte har et arbejde, en familie eller venner indenfor forbudszonen, kan disse forhold medføre, at den domfældte har et reelt behov for at bevæge sig ind i forbudszonen. Dette er i overensstemmelse med EMRK artikel 8, stk. 1, hvorefter: *”enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.”*

Retten til privatliv efter EMRK artikel 8, stk. 1 værner om et eksisterende familieliv. Forholdet mellem både samlevende ægtefæller eller ugifte samlevende vil være omfattet. De momenter der skal tillægges vægt ved vurderingen af om et forhold udgør et familieliv er f.eks. om der er tale om et samlevende par, varigheden af forholdet, om parterne ved at have børn eller på anden måde har udtrykt forpligtelse over for hinanden. Hvis et par ikke er gift, vil det være en betingelse at parret er samlevende, for at der kan være tale om et familieliv, men undtagelsesvist kan andre faktorer føre til at et forhold har tilstrækkelig vedvarende karakter til at kunne udgøre et familieliv.¹³¹ Det vil ikke nødvendigvis kunne udgøre et familieliv i konventionens forstand, hvis der er tale om et forhold mellem forældre og voksne børn eller mellem voksne søskende, idet der må kræves en form for afhængighed.¹³² En grundlæggende del af EMRK artikel 8 om retten til familieliv er forældres og børns nydelse af deres gensidige samvær. Dette gælder også selvom forholdet mellem en af forældrene og barnet er brudt, f.eks. på grund af separation.¹³³ Dette indebærer, at når myndighederne træffer foranstaltninger, der begrænser eller hindrer privatliv eller familieliv, vil der foreligge et indgreb i EMRK artikel 8, stk. 1, der skal kunne retfærdiggøres i medfør af EMRK artikel 8, stk. 2.

¹³¹ Kjølbros, Jon Frederik, *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere*, s. 879

¹³² Ibid. s. 884

¹³³ Ibid. s. 885

En foranstaltning der begrænser en persons ret til fri bevægelighed efter EMRK TP4 artikel 2 kan udgøre et indgreb i en persons ret til respekt for familieliv, idet foranstaltningen kan begrænse en persons mulighed for at bevare og udvikle kontakt til andre. Dette kan være tilfældet, når myndigheder pålægger en person at opholde sig et bestemt sted, og herfra antages det ligeledes at være gældende, hvis myndigheder pålægger et forbud mod at en person opholder sig et bestemt sted.¹³⁴ Et pålæg om elektronisk kontrol i forbindelse med et kontaktforbud kan således udgøre et indgreb i den domfældtes ret til familieliv, hvis omstændighederne i den konkrete sag opfylder betingelserne for at være omfattet af begrebet ”familieliv”.

EMRK artikel 8, stk. 1 er ikke absolut, hvorfor der kan tillades indgreb efter EMRK artikel 8, stk. 2, hvorefter: *”ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed”*.

Stk. 2 vurderingen af om et en præventiv foranstaltning i EMRK artikel 8, stk. 1 er foreneligt med konventionen, ses i retspraksis at overlappende stk. 2 vurderingen efter EMRK TP4 artikel 2, stk. 3. Dette ses i dommen *Stamose v. Bulgaria*, hvor klageren mente at et forbud mod at forlade Bulgarien i en periode på to år, hvilket forhindrede ham i at besøge sin mor og bror i USA, var i strid med EMRK artikel 8 og EMRK TP4 artikel 2.¹³⁵ EMD udtalte at:

*” However, in view of the finding of a breach of Article 2 of Protocol No. 4, the Court does not consider it necessary to examine the travel ban imposed on the applicant also by reference to Article 8 of the Convention...”*¹³⁶

Samme konklusion kom EMD frem til i sagerne *Olivieira v. the Netherlands* og *Landvreugd v. the Netherlands*, som omhandlede opholdsforbud. Modsat udtalte EMD i dommen *A.-M.V. v. Finland*,

¹³⁴ Ibid. s. 878

¹³⁵ *Stamose v. Bulgaria*, præmis 3

¹³⁶ Ibid. præmis 43

hvor klageren mente at hans ret til at bo hos sin tidligere plejefamilie og et sted efter eget valg var blevet krænket. EMD udtalte at:

”...the applicant also invoked the provisions of Article 2 of Protocol No. 4 to the Convention. In view of the content of that Article as cited above, in particular the fact that paragraph 3 of the Article is closely aligned with paragraph 2 of Article 8 and taking into account the conclusions reached under Article 8 of the Convention above, the Court does not consider that an examination of the applicant’s complaint can lead to different findings when reviewed under Article 2 of Protocol No. 4. There has therefore been no violation of that Article, either”¹³⁷

Det kan af retspraksis udledes, at i sager om præventive foranstaltninger, indleder EMD med at foretage en vurdering af, om den præventive foranstaltning er i overensstemmelse med EMRK TP4 artikel 2, hvorefter EMD ikke finder det relevant, tillige at foretage en vurdering af den præventive foranstaltning efter EMRK artikel 8, stk. 2. Udgangspunktet må således være at EMRK TP4 artikel 2 er *lex specialis* i forhold til EMRK artikel 8.

¹³⁷ A.-M.V. v. Finland, præmis 94

9. Retspolitiske overvejelser

Afhandlingen har givet anledning til en række retspolitiske overvejelser, som fremføres i nedenstående.

9.1 Udformningen af en bestemmelse om elektronisk kontrol

Formålet med indførelsen af den omvendte fodlænke i dansk ret er, i henhold til beslutningsforslag nr. 78, at beskytte ofre for partnervold og stalking samt forhindre brud på tilhold. Anvendelsen af elektronisk kontrol forudsætter, at der fastsættes en forbudszone, hvor den person forbuddet retter sig mod, forbydes at opholde sig. Det følger således af den elektroniske kontrols virkemåde, at kontrollen knytter sig til et opholdsforbud, idet elektronisk kontrol alene vil kunne kontrollere fysiske overtrædelser af et forbud. Efter gældende dansk ret vil elektronisk kontrol således kunne pålægges opholdsforbuddene efter straffelovens § 79a, § 79 b, § 79 c og § 236, samt et opholdsforbud efter tilholdslovens § 4.

Imidlertid vil også overtrædelser af et tilhold eller et kontaktforbud statuere manglede respekt for forbuddet, og disse overtrædelser kan være en indikator på, at der i fremtiden kan opstå en fysisk konfrontation mellem den forurettede og den forbuddet retter sig mod. Dette kan f.eks. være trusler fremsat af tredjeparter, telefonopkald, e-mails, beskeder og anden krænkende kontakt. Selvom elektronisk kontakt ud fra sin natur ikke beskytter mod telefonopkald og beskeder, kan elektronisk kontrol give den forurettede en øget sikkerhed for, at fremtidige krænkende eller truende kontakt ikke bliver til handling. Et tilhold eller et kontaktforbud med elektronisk kontrol bør dog udelukkende kunne pålægges, hvis den konkrete sag har en alvorlig karakter, og kontakten er af truende eller gentagende karakter.

I henhold til den norske retstilstand vil der, i de tilfælde, hvor det er nødvendigt med elektronisk kontrol i forbindelse med et opholdsforbud, ligeledes være hensigtsmæssigt at kombinere opholdsforbuddet med et kontaktforbud. Tilsvarende gælder det efter dansk ret at tilhold, opholdsforbud og bortvisning frit kan kombineres, hvis betingelserne for hver enkelt foranstaltning er opfyldt. Formålet med et opholdsforbud vil dog sædvanligvis indebærer, at der samtidig med opholdsforbuddet gives et tilhold, hvis dette ikke allerede er givet.

Det afgørende bør imidlertid ikke være om foranstaltningen, som den elektroniske kontrol pålægges i forlængelse af, et tilhold, kontaktforbud, opholdsforbud eller en bortvisning, men om kontrollen kan anses for at være nødvendig og proportionel.

En dansk ordning med elektronisk kontrol skal udformes i overensstemmelse med EMRK. Ud fra retspraksis skal ordningen således have hjemmel i lov samt være tilgængelig og forudsigelig for borgeren. En ordning med elektronisk kontrol efter dansk ret skal derudover være både nødvendig og proportional, for ikke at være i strid med EMRK TP4 artikel 2, hvorfor der skal foretages en interesseafvejning af den forurettedes behov for beskyttelse overfor den forbuddet retter sig mods ret til fri bevægelighed. Derudover skal der også foretages en vurdering af om den forbuddet retter sig mod har et reelt behov for at bevæge sig ind i forbudszonen, f.eks. hvis den pågældende har arbejde, familie eller venner indenfor forbudszonen.

9.2 Anvendelsesområdet

Hjemlen til at pålægge elektronisk kontrol findes i den norske straffelovs § 57, stk. 5. Det følger af bestemmelsen, at en forudsætning for at pålægge elektronisk kontrol er, at den pågældende er idømt et kontaktforbud og at det i den forbindelse findes nødvendigt og forholdsmæssigt at pålægge den dømte elektronisk kontrol, for at kontaktforbuddet vil blive overholdt. Betingelserne for at idømme et kontaktforbud er formuleret således bestemmelsen får et bredt anvendelsesområde, hvilket også bekræftes i norsk retspraksis.

Hvis en bestemmelse om elektronisk kontrol indføres, således kontrollen kan pålægges de foranstaltninger, der gælder efter den nuværende retstilstand i Danmark, vil bestemmelsens anvendelsesområde være mere begrænset end anvendelsesområdet for bestemmelsen i Norge. Dette skyldtes, at bestemmelserne om opholdsforbud og kontaktforbud efter den danske straffelov har et begrænset anvendelsesområde, idet en person, for at blive idømt et opholdsforbud og kontaktforbud efter straffeloven, skal være dømt for enten banderelateret kriminalitet, terrorisme, personfarlig kriminalitet eller sædelighedsforbrydelser.

Endvidere vil der være mulighed for at pålægge elektronisk kontrol i forbindelse med tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Tilhold og opholdsforbud er ikke begrænset til at skulle beskytte

bestemte personer eller grupper af personer, hvorfor de kan gives for at beskytte alle og ikke kun i tilfælde af samlivsrelaterede krænkelser. En bortvisning efter tilholdslovens § 7 er imidlertid begrænset til at beskytte et medlem af den pågældendes husstand, jf. tilholdslovens § 8, mens den norske bestemmelse om bortvisning ikke beskytter en bestemt gruppe af personer, jf. den norske straffelovs § 57, stk. 3. I henhold til beslutningsforslag nr. 78 vil en ordning med elektronisk kontrol i Danmark have til formål at beskytte ofre for partnervold og stalking. Muligheden for at kunne pålægge elektronisk kontrol i forbindelse med bestemmelserne efter den nuværende retstilstand i Danmark vil således være i overensstemmelse med formålet.

En ordning med elektronisk kontrol i forbindelse med et tilhold, opholdsforbud eller bortvisning efter den danske tilholdslov vil indebære, at en person pålægges elektronisk kontrol før der nødvendigvis er begået en strafbar handling, hvorfor en sådan ordning kun bør indføres, hvis der er konkrete holdpunkter for nødvendigheden i at styrke foranstaltning.

9.3 Kompetence til at pålægge elektronisk kontrol

Det følger af den norske straffelovs § 57, stk. 1 og stk. 5, 1 pkt., at det er retten der har kompetencen til at idømme et kontaktforbud og pålægge elektronisk kontrol. På nuværende tidspunkt har den norske anklagemyndighed ikke mulighed for at pålægge elektronisk kontrol, men ifølge prop. 128 L (2022–2023) foreslås det, at den norske anklagemyndighed får kompetencen til at kunne pålægge en person elektronisk kontrol, hvis den pågældende har overtrådt et besøgsforbud.

I dansk ret findes der ikke en regel, der er tilsvarende den norske regel om kontaktforbud, hvor det er retten der pålægger et kontaktforbud, opholdsforbud, besøgsforbud mv. Imidlertid gælder der efter dansk ret som nævnt i afsnit 5, om den nuværende retstilstand, forskellige regler. Efter tilholdsloven er det politidirektøren, der har kompetencen til at give et tilhold, opholdsforbud eller en bortvisning, mens det er en jurist der træffer afgørelsen. Efter den danske straffelovs § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236 er det retten, der kan idømme et opholdsforbud, hvis betingelserne i de enkelte bestemmelser er opfyldt.

Dette kan give anledning til sætte spørgsmålstegn ved retssikkerhedsmæssigheden af en ordning med elektronisk kontrol i dansk ret i forbindelse de nuværende regler for tilhold, opholdsforbud og

bortvisning, hvorfor der vil kunne rejses spørgsmål, om en ordning med elektronisk kontrol først skal kunne pålægges efter et brud af et forbud, idet pålægning af elektronisk kontrol er en indgribende foranstaltning.

Hvis en ordning med elektronisk kontrol indføres i Danmark, bør der ved udformningen af bestemmelsen tages højde for, hvem der har kompetencen til at pålægge kontrollen, da ordningen kan være i uforenelig med EMRK.

I henhold til de behandlede bestemmelser i EMRK, vil en ordning med elektronisk kontrol kunne medføre, at Danmark opfylder sin positive forpligtelse i henhold til EMRK artikel 3. Ordningen med elektronisk fodlænke bør kunne prøves af retten, således det sikres, at den elektroniske kontrol er nødvendig og forholdsmæssig i hele perioden kontrollen er pålagt. Derudover skal der være adgang til at få beskikket en advokat for den person, der skal pålægges elektronisk kontrol.

Imidlertid vil der være forskel på hvem der har kompetencen til at pålægge elektronisk kontrol. Det følger af tilholdslovens §§ 2, 4 og 8, at kompetencen til at give et tilhold, opholdsforbud og bortvisning ligger hos politidirektøren, og afgørelserne i disse sager skal træffes af en jurist. Sagen kommer således ikke igennem en hovedforhandling, hvorved retten tager stilling til skyldsspørgsmålet. Pålægning af et tilhold, opholdsforbud og bortvisning med elektronisk kontrol vil således være baseret på, om juristen er overbevist om at betingelserne for pålægning af foranstaltningen er opfyldt, hvilket kan anses for problematisk, idet et tilhold, opholdsforbud og bortvisning med elektronisk kontrol må anses for væsentligt mere indgribende end foranstaltningen uden elektronisk kontrol. En ordning med elektronisk kontrol i forbindelse med et tilhold, opholdsforbud eller bortvisning efter den danske tilholdslov vil indebære, at en person pålægges elektronisk kontrol, før der nødvendigvis er begået en strafbar handling, hvorfor en sådan ordning kun bør indføres, hvis der er konkrete holdepunkter for nødvendigheden af at styrke foranstaltning.

En ordning med elektronisk kontrol i forbindelse med tilhold, opholdsforbud og bortvisning kan således være i strid med uskyldsformodningen i henhold til EMRK artikel 6, stk. 2. Samme udgangspunkt må gælde i henhold til strakstilhold efter tilholdslovens § 2 a, idet betingelserne for pålægningen heraf er lempeligere end ved almindeligt tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Dette rejser derfor spørgsmålet, om lovgiver bør udforme en ordning med elektronisk kontrol, således kontrollen alene kan blive pålagt efter der er sket et brud på et forbud?

9.4 Sanktion med elektronisk kontrol

Det fremgår af forarbejderne til den norske straffelovs § 57, stk. 5, at et kontaktforbud idømmes sammen med fængselsstraf, idet forbuddet fungerer som en beskyttelse af forurettede og derfor ikke som et alternativ til fængselsstraf. Et kontaktforbud har således ikke et pønalt formål, og det samme gælder et kontaktforbud med pålægning af elektronisk kontrol, hvorfor dette ikke skal føre til, at den pågældende modtager en kortere eller betinget dom af denne grund.¹³⁸

Det følger imidlertid af den danske straffelovs § 82, stk. 1, nr. 12, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden på grund af den strafbare handling frakendes en af de i § 79 omhandlede rettigheder eller påføres andre følger, der kan sidestilles med straf. Om en anden retsfølge vil kunne sidestilles med straf, må bero på en konkret vurdering, og vil efter omstændighederne både omfatte følger af faktisk art og af retlig art. Spørgsmålet bliver således om opholdsforbud eller kontaktforbud med elektronisk kontrol efter den danske straffelovs § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236 vil kunne have karakter af ”*andre følger, der kan sidestilles med straf*”.

Afklaring af spørgsmålet må imidlertid afvente domspraksis, men i tilfælde af at opholdsforbud eller kontaktforbud med elektronisk kontrol anses for en anden følge, der kan sidestilles med straf, vil en dansk ordning med elektronisk kontrol ikke være foreneligt med den elektroniske fodlænke ordning i Norge.

¹³⁸ Forarbejder side 23

10. Konklusion

Formålet med denne afhandling var indledningsvist at undersøge anvendelsesområdet for elektronisk kontrol i henhold til den norske straffelovs § 57, stk. 5.

Et kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57 indebærer, at en person som har begået en strafbar handling kan forbydes at opholde sig i bestemte områder eller at forfølge, besøge eller på anden måde kontakte en anden person, når der er grund til at tro at en person ellers vil begå en strafbar handling overfor en anden person, forfølge en anden person eller på anden måde krænke en andens fred. Endvidere kan et kontaktforbud indebærer, at en person forbydes at opholde sig i sit eget hjem.

Elektronisk kontrol kan pålægges af retten i hele eller dele af perioden kontaktforbuddet er gældende, hvis det anses for nødvendigt og forholdsmæssigt, for at kontaktforbuddet skal blive overholdt. At elektronisk kontrol skal være nødvendig indebærer, at domstolen skal begrunde beslutningen om at pålægge elektronisk kontrol. Hvis den dømte tidligere har brudt et besøgs- eller kontaktforbud, vil udgangspunktet være, at elektronisk kontrol anses for nødvendig. Norsk retspraksis viser, at elektronisk kontrol kan være nødvendig, selvom den forurettede ikke ønsker den domfældte pålagt kontrollen og at elektronisk kontrol ikke er begrænset til bestemte lovovertrædelser. At elektronisk kontrol skal være forholdsmæssig indebærer en afvejning af de samlede ulemper for den dømte overfor forurettedes behov for sikkerhed. Retten skal foretage en konkret vurdering i hver enkelt sag, hvor det afgørende er, om den domfældte har et reelt behov for at bevæge sig ind i forbudszonen, f.eks. fordi den dømte har arbejde, venner eller familie, herunder særligt mindreårige børn, som befinder sig i forbudszonen.

En person, der idømmes et kontaktforbud med elektronisk kontrol, får monteret en elektronisk fodlænke om anklen, og hvis personen bevæger sig ind i et område omfattet af forbuddet, bliver der sendt alarm til politiet. En person, der er idømt et kontaktforbud med elektronisk kontrol, har pligt til at yde bistand til gennemførelse af kontrollen, herunder at oplade fodlænken. Området, der er omfattet af kontaktforbuddet skal være overensstemmende med området for den elektroniske kontrol, og ved udformningen og størrelsen af forbudszonen vil politiets faktiske responstid til bestemte adresser, tekniske forhold, den forurettedes mulighed for at komme i sikkerhed på egen hånd efter varsling og hvilke steder den dømte har et reelt behov for at besøge, opholde sig i eller rejse igennem,

have væsentlig betydning. Området der er omfattet af kontaktforbuddet skal beskrives så klart og tydeligt som muligt af hensyn til den forurettede og det bevismæssige hensyn efter § 168, litra a, hvilket kan gøres ved angivelse af koordinater og en beskrivelse af den geografiske placering.

Et kontaktforbud kan idømmes for en bestemt tid indtil 5 år eller på ubestemt tid, når særlige grunde kræver det, og elektronisk kontrol kan pålægges i hele eller dele af perioden hvor kontaktforbuddet er gældende, dog ikke på ubestemt tid. Elektronisk kontrol kan iværksættes, når dommen er retskraftig og kontrollen kan prøves ved retten efter 6 måneder, hvor retten har mulighed for at bevare, ændre eller lade kontrollen ophører. Brud på et kontaktforbud kan straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og samme strafferamme gælder, hvis en person forsætligt eller grov uagtsomt hindrer at elektronisk kontrol kan iværksættes eller hindrer løbende kontrol, jf. den norske straffelovs § 168, litra a og c. Et kontaktforbud med elektronisk kontrol idømmes sammen med fængselsstraf og fungerer ikke som et alternativ til fængselsstraf, idet et kontaktforbud med elektronisk kontrol ikke har et pønalt formål, hvorfor kontrollen ikke skal føre til, at den pågældende modtager en kortere eller betinget dom.

Formålet med afhandlingen var tillige at vurdere, om en ordning med elektronisk kontrol inspireret af norsk ret kan og bør indføres i Danmark. Ved hjælp af en komparativ og retspolitisk metode er relevante forhold i Norge og Danmark vedrørende elektronisk fodlænke kontrol blevet sammenlignet og diskuteret.

Opholdsforbud og kontaktforbud efter den norske straffelovs § 57, stk. 2, er sammenlignelig med opholdsforbuddene og kontaktforbuddene efter § 79 a, § 79 b, § 79 c og § 236 i den danske straffelov, mens et opholdsforbud, kontaktforbud og bortvisning efter den norske straffeprocesslovs § 222 a er mere sammenlignelig med § 1 om tilhold, § 3 om opholdsforbud og § 7 om bortvisning efter den danske tilholdslov. Hvis ordningen skal indføres med inspiration fra Norge, vil det være hensigtsmæssigt at indføre den omvendte fodlænke, således elektronisk kontrol kan pålægges foranstaltninger efter både tilholdsloven og straffeloven. Ordningens virkemåde taler for at kontrollen knytter sig til et opholdsforbud, men efter omstændighederne kan ordningen ligeledes være hensigtsmæssig at anvende til at styrke et tilhold mv.

I Norge er det retten, der har kompetencen til at idømme kontaktforbud med elektronisk kontrol, og hvis en dansk bestemmelse om elektronisk kontrol indføres, således kontrollen kan pålægges forbuddene i straffeloven, vil det ligeledes være retten der har kompetencen. Imidlertid er det politidirektøren, der har kompetencen til at give et tilhold, opholdsforbud og en bortvisning efter tilholdslovens bestemmelser. En sådan ordning vil dog være forenelig med EMRK, hvis følgende betingelser er opfyldt: en dansk bestemmelse om elektronisk kontrol skal have hjemmel i lov samt være tilgængelig og forudsigelig og have til formål at forebygge kriminalitet. Der skal endvidere være klare indicier for, at der foreligger en reel almen interesse, som vejer tungere end den enkeltes ret til fri bevægelighed. Derudover har myndighederne pligt til at sikre, at kontrollen er nødvendig og proportionel i hele den pålagte periode, hvorfor kontrollen bør kunne prøves ved retten. Endvidere vil en dansk ordning med elektronisk kontrol være omfattet af EMRK artikel 6, hvorfor der skal være adgang til domstolsprøvelse og at få en advokat beskikket. I henhold til uskyldsformodningen efter EMRK artikel 6, stk. 2, vil pålægning af elektronisk kontrol i forbindelse med forbuddene i straffeloven være forenelig med bestemmelsen, idet idømmelse af et forbud efter straffeloven forudsætter, at personen er dømt for en lovovertrædelse. Imidlertid kræver tilhold, opholdsforbud og bortvisning efter tilholdsloven alene, at en jurist er overbevist om at betingelserne på pålægning af foranstaltningen er opfyldt, hvorfor dette kan være i strid med uskyldsformodningen, jf. EMRK artikel 6, stk. 2. En dansk ordning med elektronisk fodlænke vil imidlertid medføre, at Danmark opfylder sin positive forpligtelse i henhold til EMRK artikel 3, hvorfor der kan argumenteres for, at ordningen bør indføres. En dansk bestemmelse om elektronisk kontrol vil være forenelig med EMRK artikel 8, hvis der foretages en interesseafvejning mellem den forurettedes beskyttelsesbehov, og den pågældende persons behov for at kunne bevæge sig frit. Afgørende for denne vurdering er, om den domfældte har et reelt behov for at bevæge sig ind i forbudszonen, f.eks. på baggrund af arbejde, familie eller venner. Udgangspunktet er dog, at EMRK TP4 artikel 2 er *lex specialis* i forhold til EMRK artikel 8, idet vurderingen af, om indgrebet kan begrundes i undtagelserne til bestemmelserne, ses at være sammenfaldende.

Det kan derfor konkluderes, at Danmark ud fra en sammenligning af dansk og norsk ret samt en vurdering af ordningen ud fra EMRK både kan og bør indføre en ordning med elektronisk kontrol. Ved udformningen af ordningen, bør der imidlertid tages højde for de retssikkerhedsmæssige hensyn der følger af, at det ikke er retten der pålægger kontrollen, hvorfor lovgiver bør overveje om elektronisk kontrol først skal kunne pålægges, efter der er sket et brud på et forbud.

11. Litteraturliste

Lovgivning

Dansk lovgivning:

Lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, *Straffeloven*.

Lov nr. 112 af 3. februar 2012, Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, *Tilholdsloven*

Lov nr. 201 af 28. februar 2023, Lov om fuldbyrdelse af straf mv. *Straff fuldbyrdelsesloven*

Lov 2017-12-05 nr. 1402 om ændring af straffeloven, lov om en børne- og ungeydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet mv.)

Bekendtgørelse 2022-04-22 nr. 470 om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (bekendtgørelse om strafudståelse på bopælen)

Bekendtgørelse nr. 138 af 26. januar 2022, Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. (Inkorporeringsloven)

Menneskerettighedskonvention, Konvention til beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder (EMRK)

Bekendtgørelse nr. 17 af 17. februar 1965 om protokol nr. 4 til konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. (Tillægsprotokol 4)

Norsk lovgivning:

Lov nr. 28 af 20. maj 2005, Lov om straff (straffeloven)

Lov nr. 25 af 22. maj 1981, Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven)

Lovforarbejder

Danske lovforarbejder:

Beslutningsforslag nr. 78 af 19. marts 2023 om *Forslag til folketingsbeslutning om forsøgsordning med omvendt fodlænke, som skal beskytte ofre for partnervold og stalking*, Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Theresa Berg Andersen (SF) og Astrid Carøe (SF)

Lovforslag nr. 9 af 2. oktober 2019 om *Forlag til lov om ændring af straffeloven. (Forbud til dømte seksualforbrydere)*, Justitsministeren (Nick Hækkerup)

Lovforslag nr. 10 af 9. november 2011 om *Forslag til lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (Tilholdsloven)*, Justitsministeren (Morten Bødskov)

Lovforslag nr. 35 af 4. oktober 2017 om *Forslag til lov om ændring af straffeloven, lov om en børne- og ungeydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet mv.)*, Justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Lovforslag nr. 130 af 11. marts 2020 om *Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Initiativer mod fremmedkrigere og andre terrordømte)*, Justitsminister (Nick Hækkerup)

Lovforslag nr. 130 A af 11. marts 2020 om *Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Opholds- og kontaktforbud for terrordømte)*, Justitsminister (Nick Hækkerup)

Lovforslag nr. 189 af 10. marts 2021 om *Forslag til lov om ændring af straffeloven, lov om politiets virksomhed, retsplejeloven og udlændingeloven. (Forbud mod deltagelse i nattelivet, tryghedsskabende opholdsforbud, udvidet adgang til beslaglæggelse af værdigenstande og udvisning af udlændinge dømt for vanvidskørsel mv.)*, Justitsminister (Nick Hækkerup)

Norske lovforarbejder:

Ot.prp. nr. 25 (2008-2009) af 9. december 2008 om *Lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (kontaktforbud med elektronisk kontroll, endring av saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.)*, Justis- og politidepartementet.

Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) af 2. juli 2004 om *Lov om straff (straffeloven)*, Justis- og politidepartementet.

Ot.prp nr. 109 (2001-2002) af 5. juni 2002 om *Lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (rasistiske symboler, besøksforbud og strafferammen ved sammenstøt av lovbrudd)*, Justis- og politidepartementet.

Prop. 128 L (2022–2023) af 16. juni 2023 om *Endringer i straffeprosessloven mv. (elektronisk kontroll av besøksforbud)*, Justis- og beredskapsdepartementet.

Norsk rigsadvokatmeddelelse

Rundskriv nr. 2/2019 af 20. maj 2019, *Kontaktforbud med elektronisk kontroll*, fra Riksadvokaten.

Retspraksis

Norsk retspraksis:

HR-2023-27-U

HR-2022-706-A

HR-2021-1434-A

HR-2021-2151-A

HR-2017-1840-A

HR-2016-783-A

LG-2020-166608

LB-2018-189245

LB-2017-26372

LB-2017-80335

Rt-2009-1167

Praksis fra EMD:

De Tommaso v. Italy (EMD 23/02/2017)

Landvreugd v. the Netherlands (EMD 04/06/2002)

Olivieira v. the Netherlands (EMD 04/06/2002)

Hajibeyli v. Azerbaijan (EMD 19/04/2018)

Labita v. Italy (EMD 06/04/2000)

Vlasov and Benyash v. Russia (EMD 20/09/2016)

Engel and others v. the Netherlands (EMD 08/06/1976)

El Kaada v. Germany (EMD 12/11/2015)

B. v. the Republic of Moldova (EMD 16/07/2013)

Stamose v. Bulgaria (EMD 27/11/2012)

A.-M.V. v. Finland (EMD 23/03/2017)

Juridisk Litteratur

Evald, Jens, (2016). *Juridisk teori, metode og videnskab*, (1. udgave). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Fuglsang Sørensen, Henning. (2021), *Straffen* (1. udgave). Karnov Group Denmark A/S.

Kjølbros, Jon Frederik (2023), *Den europæiske menneskerettighedskonvention - for praktikere* (6. udgave). Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten. (2018), *Retsvidenskabsteori* (2. udgave). Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten. (2021), *Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode* (2. udgave). Djøf Forlag.

Tvarnø, C. D., & Nielsen, R. (2021), *Retskilder og retsteorier* (6. udgave). Djøf Forlag.

Hjemmesider

Anklagemyndigheden, *Tilhold, opholdsforbud og bortvisning*, 1. januar 2022. Lokaliseret på: <https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/4c6c509c-493a-4955-8d94-aab8a01ec505?showExact=true#i675924887> (senest besøgt den 3. december 2023)

Kriminalforsorgen, *Elektronisk fodlænke*. Lokaliseret på: <https://kriminalforsorgen.dk/straf/fodlaenke/> (senest besøgt den 3. december 2023)

Politiet, *Bøter, forelegg og andre straffereaksjoner*. Lokaliseret på: <https://www.politiet.no/rad/bo-ter-forelegg-og-andre-straffereaksjoner/#hva-er-et-forelegg-og-forenklet-forelegg-button> (senest besøgt den 3. december 2023)

TV2, *Antallet af brud på tilhold er på himmelflugt – "opsigtsvækkende", mener kriminolog*, 4. februar 2023. Lokaliseret på: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2023-02-04-antallet-af-brud-paa-tilhold-er-paa-himmelflugt-opsigtsvaekkende-mener-kriminolog> (senest besøgt den 3. december 2023)

TV-udsendelser

Ilse, Trine Maria (vært). (16. marts 2023). *Kriminelt: Min eller voldsmandens frihed?* [Tv-program]. Sæson 4, episode 4. DR.

12. Bilag

Ordoptælling

Statistik:

Sider	64
Ord	22.088
Tegn (uden mellemrum)	122.127
Tegn (med mellemrum)	143.982
Afsnit	259
Linjer	1.792

☐ Medtag fodnoter og slutnoter

Luk